

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

BRANKA VODOPIVEC

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**SOCIALNOEKONOMSKI IN DAVČNI POLOŽAJ
ŠTUDENTOV TER POMEN ŠTUDENTSKEGA DELA**

Ljubljana, maj 2006

BRANKA VODOPIVEC

IZJAVA

Študentka Branka Vodopivec izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Tineta Stanovnika, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 30. 5. 2006

Podpis:

KAZALO

1	UVOD	1
2	ŠTUDENTI V SLOVENIJI	2
2.1	Študenti visokošolskega dodiplomskega študija po letih	4
2.2	Redni študenti visokošolskega dodiplomskega študija po stalnem prebivališču	5
2.3	Bivanje študentov	6
2.3.1	Študentski domovi v Ljubljani	7
2.4	Štipendije	10
3	REFORMA DAVČNEGA SISTEMA V SLOVENIJI.....	12
3.1	ZDoh-1 in spremembe, ki jih je prinesel	13
3.1.1	Temeljni cilji in načela ZDoh-1	13
3.1.2	Obdavčljivi dohodek po ZDoh-1	14
3.2	Študentski dohodki in njihovo obdavčenje v ZDoh in ZDoh-1	14
3.2.1	Obdavčitev študentov po ZDoh in ZDoh-1	16
3.2.2	Vlaganje napovedi za odmero dohodnine z vidika študentov	19
4	ŠTUDENSKI SERVISI	21
5	POMEN ŠTUDENTSKEGA DELA ZA PODJETJA.....	23
5.1	Stroškovno ovrednotenje študentskega dela	23
5.2	Študenti v podjetjih	25
5.3	Pomen študentskega dela za podjetje	26
6	POMEN ŠTUDENTSKEGA DELA ZA ŠTUDENTE (vprašalnik).....	27
6.1	Demografski podatki o študentih, vključenih v raziskavo	28
6.1.1	Število in struktura študentov po starosti	28
6.1.2	Starost študentov po letnikih	29
6.1.3	Stalno prebivališče študentov po statistični regiji	30
6.1.4	Bivanje študentov med trajanjem študija	31
6.2	Socialnoekonomski položaj študentov	32
6.2.1	Izobrazba matere	32
6.2.2	Izobrazba očeta	33
6.2.3	Študentsko delo	33
7	SKLEP	38
	LITERATURA	40
	VIRI	40
	PRILOGA	1

1 UVOD

Mladi se srečujejo z mnogimi stiskami. Predvsem se jim v letih, ko končajo srednjo šolo, postavljajo vprašanja, kako naprej, kje bodo živeli, kje dobili službo ... Poseben segment mladih pa so prav gotovo študenti, torej tisti, ki po srednji šoli nadaljujejo šolanje. Nekateri imajo svoje dohodke, drugi ne. Tisti, ki svojih lastnih dohodkov nimajo, so popolnoma odvisni od staršev oziroma drugih sorodnikov.

Za večino slovenskih študentov pomeni študij, ki jim bo sicer pozneje omogočil boljše možnosti, boljše življenje oziroma boljši socialnoekonomski položaj, na začetku velik finančni problem, saj študirajo tako daleč od domačega kraja, da so si prisiljeni poiskati primerno nastanitev v kraju študija. Najemnine stanovanj ali sob pa lahko dosežejo astronomske vsote, ki študentom oziroma njihovim staršem predstavljajo velik mesečni izdatek.

Poleg najemnih stanovanj in sob lahko dobijo študenti sobe tudi v študentskem domu, kar je sicer ugodnejša oblika bivanja, ki pa vsem na žalost ni dostopna, saj so kapacitete študentskih domov premajhne, da bi zadovoljile povpraševanje.

Pred leti je na področju nastanitve študentov priskočila na pomoč država, in sicer z delnim subvencioniranjem najemnin študentom. Pri tem pa morajo sodelovati tako najemodajalci kot tudi študenti, ki se prijavijo oziroma oddajo prošnjo za subvencionirano bivanje. Večina študentov pa si mora še vedno sama poiskati sobo in se je prisiljena ukloniti pogojem, ki jih postavljajo najemodajalci.

Problemi pa niso rešeni, ko si študent najde svoj kotiček za bivanje. Življenje namreč ni poceni in študent mora, tako kot vsi ljudje, jesti. Za študentsko prehrano je poskrbljeno s študentskimi boni.

Četudi ima študent štipendijo, sobo v študentskem domu in bone za prehrano, to največkrat ni dovolj za preživetje skozi mesec. Poleg osnovnih življenjskih potreb (stanovanje, hrana), ki jih mora zadovoljiti, potrebuje denar tudi za študijsko literaturo, prevoz, pa tudi za sprostitev in zabavo.

Po podatkih predsednika Študentske organizacije Slovenije se lahko mesečni stroški študenta gibljejo tudi med 90.000 in 120.000 tolarji. V te stroške so všteti bivanje, prehrana, prevozi, študijska literatura, ni pa všteta šolnina, ki jo plačujejo izredni študenti (Ropret, 2005, str. 13).

Zaradi dejstev, ki sem jih navedla, so mnogi študenti (predvsem tisti iz socialno šibkejših družin) »prisiljeni« delati in tako vsaj malo izboljšati svoj položaj ter se tako lažje prebiti skozi mesec. Ob sprejetju novega Zakona o dohodnini v letu 2004 se je največ razpravljalo

prav o delu študentov prek napotnice študentskih servisov. Novi zakon je vplival na to, da se je začelo več govoriti o socialnoekonomskem položaju študentov in upravičenosti novega zakona.

Diplomsko delo je razdeljeno na pet sklopov.

V prvem bom nanizala predvsem statistične podatke. Predstavila bom delež študentov visokošolskega dodiplomskega študija po starosti, število študentov po letih in regiji stalnega prebivališča. Sledila bo predstavitev bivanjskih možnosti za študente, ki študirajo v Ljubljani. Iz statističnih podatkov bomo tudi videli, koliko študentov prejema štipendijo, katere vrste štipendij prejemajo in koliko je znašala povprečna štipendija po posameznih vrstah v opazovanem obdobju.

Sledila bo predstavitev novega Zakona o dohodnini z vidika obdavčenja študentskih dohodkov, saj je zakon prav na tem področju dvignil veliko prahu. V tem delu bomo videli, kako se je novi Zakon o dohodnini spreminjal in kako so te spremembe vplivale na študente oziroma na obdavčenje dohodkov, ki jih dobijo iz naslova študentskega dela.

V tretjem delu pa bom predstavila študentske servise. Prikazala bom pravilnik, ki opredeljuje njihovo delovanje, kakšni so prihodki servisov in koliko stroškov se jim priznava.

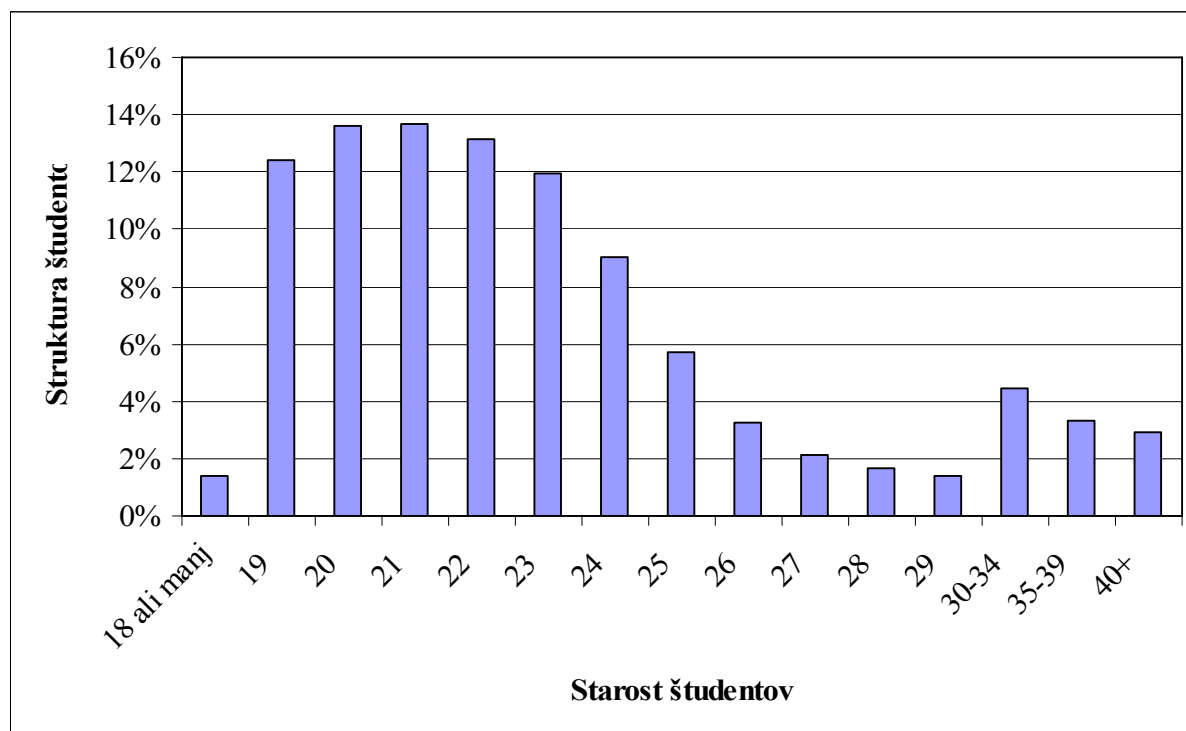
Sledila bo predstavitev študentskega dela s strani samih podjetij (delodajalcev). Iz rezultatov raziskave, ki jo je izvedla agencija Atama, d.o.o. med svojimi poslovnimi partnerji (podjetji), bomo videli, kakšni so razlogi, zaradi katerih podjetja zaposlujejo študente.

V zadnjem delu bom predstavila izsledke raziskave, ki sem jo izvedla med študenti, člani študentskega servisa Atama, d.o.o. V raziskavi bomo videli, zakaj se študenti odločajo za delo prek napotnice študentskih servisov in ali jih delo ovira pri njihovem študiju. Zanimivo pa bo tudi videti, koliko študentov bi svoj status podaljšalo zaradi študentskega dela.

2 ŠTUDENTI V SLOVENIJI

Odločitev za študij je pomembna odločitev vsakega posameznika. Večina dijakov izbira študij glede na to, kaj jih veseli, kaj želijo v življenju početi. Dejstvo je, da v današnjem času študira več študentov, kot jih je v preteklosti, ko ni bilo takih možnosti za študij, kot so danes.

Slika 1: Struktura študentov visokošolskega dodiplomskega študija glede na starost (Slovenija, 2003/4)

Vir: Izobraževanje, 2004, str. 5.

Iz Slike 1, ki prikazuje strukturo študentov visokošolskega dodiplomskega študija glede na starost v Sloveniji v šolskem letu 2003/4, vidimo, da velika večina študentov študira pri starosti od 19 do 24 let. To je razumljivo, saj gre večina študirat po zaključku srednje šole, sam študij pa traja pet let¹, če študent vse obveznosti opravi v predvidenih rokih. Po podatkih Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo slovenski študent na univerzitetnih programih v povprečju študira 6,9 let, na visokošolskih programih pa 5,4 leta (Turk, 2006, str. 22).

Od starosti 25 do 29 let se število študentov zmanjšuje. Pri starostih od 30 let naprej pa gre za to, da se nekateri vpišejo na fakulteto kasneje in pri tej starosti še študirajo. Ti študenti začnejo študirati pozneje iz različnih razlogov, osebnih ali pa službenih, in jih ne smemo več šteti v socialno ali ekonomsko ogrožene (večina teh študira ob redni zaposlitvi). V preučevanem letu 2003/4 je bilo teh študentov 9.314 od 87.205, kar je 11 % celotnega števila dodiplomskih študentov visokošolskega študija. Večina študentov pa začne študirati po zaključku srednje šole, ko še nimajo lastnih dohodkov. Izjeme so tisti, ki delajo, imajo štipendijo ali katero drugo obliko pomoči.

¹ Nekateri univerzitetni študijski programi trajajo dalj časa (veterina, medicina, arhitektura ...), kar posledično pomeni daljši čas študija.

2.1 Študenti visokošolskega dodiplomskega študija po letih

V naslednjih tabelah podajamo število študentov, vpisanih na visokošolski dodiplomski študij po opazovanih šolskih letih, in sicer od šolskega leta 1999/2000 do 2004/2005. Opazovali bomo dodiplomske študente visokošolskega študija.

Tabela 1: Študenti, vpisani na visokošolski dodiplomski študij v Sloveniji po načinu študija od šol. leta 1999/2000 do 2004/2005

Leto	Skupaj	Redni	Izredni	Absolventi
1999/0	77.609	44.837	21.361	11.411
2000/1	82.812	46.022	22.405	14.385
2001/2	88.100	49.400	22.920	15.780
2002/3	87.056	49.818	22.526	14.712
2003/4	87.205	50.462	20.312	16.431
2004/5	91.229	51.936	21.405	17.888

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije, 2004, str. 122; Statistični letopis Republike Slovenije, 2005, str. 123.

Tabela 2: Študenti, vpisani na visokošolski dodiplomski študij *Univerze v Ljubljani* po načinu študija od šol. leta 1999/2000 do 2004/2005

Leto	Skupaj	Redni	Izredni	Absolventi
1999/0	49.939	32.402	9.823	7.714
2000/1	53.725	33.327	10.684	9.714
2001/2	54.312	34.252	10.425	9.635
2002/3	56.061	35.823	10.134	10.104
2003/4	55.733	35.885	8.977	10.871
2004/5	58.265	36.751	9.304	12.210

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije, 2004, str. 122, Statistični letopis Republike Slovenije, 2005, str. 123.

Iz Tabele 1, ki prikazuje število študentov visokošolskega dodiplomskega študija v Sloveniji, vidimo, da se je celotno število študentov (redni, izredni in absolventi skupaj) v študijskem letu 2004/2005 glede na 1999/2000 povečalo za 17 odstotkov. V zadnjem opazovanem letu je zabeležen 4,6 odstoten porast števila študentov glede na leto poprej.

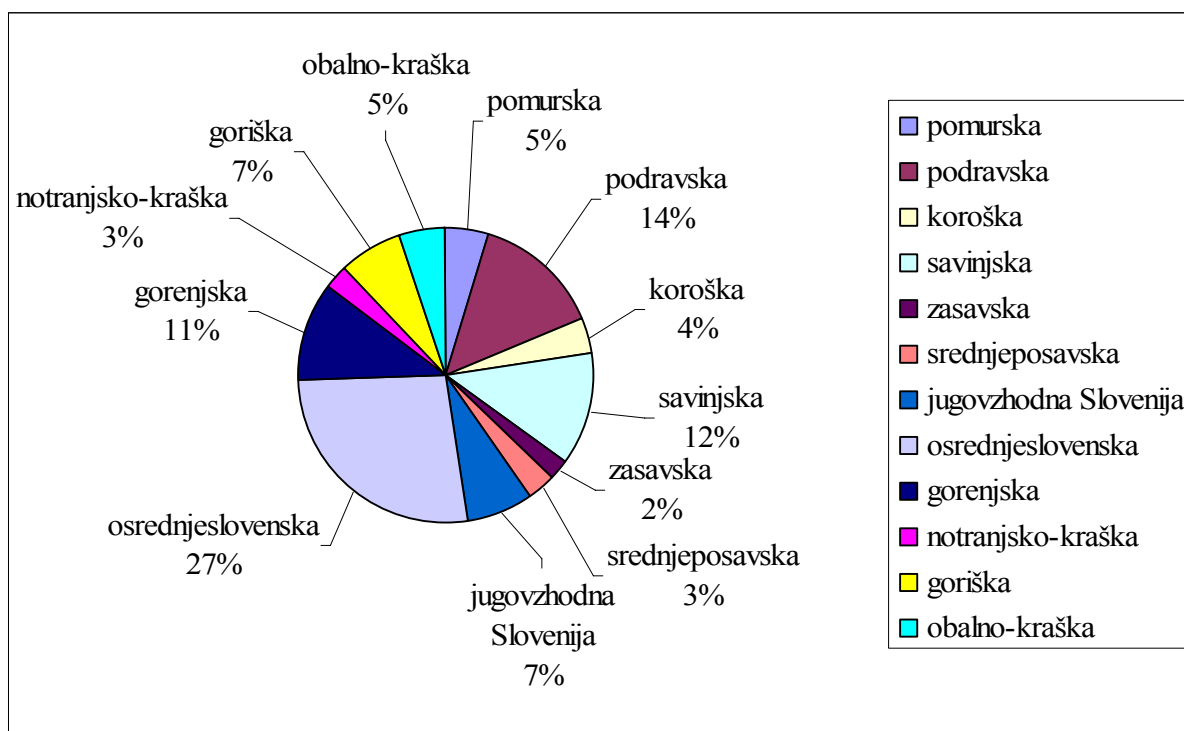
Več kot polovica dodiplomskih študentov, in sicer 64 odstotkov, jih študira na Univerzi v Ljubljani. Tudi za te študente velja, da se je njihovo število v opazovanih letih povečevalo.

2.2 Redni študenti visokošolskega dodiplomskega študija po stalnem prebivališču

Z ekonomskega vidika se imajo boljše študenti, ki študirajo v kraju stalnega prebivališča, saj večina od njih živi in se prehranjuje doma, pri starših in so zato tudi manj obremenjeni. Večina slovenskih študentov pa, kot bomo videli v nadaljevanju, živi izven kraja stalnega prebivališča.

Samo število študentov, ki študira, nam ne da podatka o tem, koliko od njih dejansko potrebuje sobo oziroma stanovanje za bivanje. Nekateri študenti bivajo doma, drugi se vozijo, večina od tistih, ki ne živijo doma, pa živi v podnajemniškem stanovanju oziroma v študentski sobi. Okviren podatek, ki nam pokaže, koliko študentov potrebuje začasno prebivališče, dobimo, če analiziramo študente glede na njihovo stalno prebivališče.

Slika 2: Redni študenti visokošolskega dodiplomskega študija po stalnem prebivališču, statistične regije, Slovenija 2004/5

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije, 2005, str. 541.

Iz Slike 2 lahko razberemo, da ima dobrih 40 % rednih študentov visokošolskega dodiplomskega študija stalno prebivališče v osrednjeslovenski in podravski regiji. To pomeni, da so iz dveh glavnih slovenskih univerzitetnih središč, in sicer Univerze v Ljubljani (27 %) in Univerze v Mariboru (14 %). Iz tega lahko sklepamo, da približno toliko študentov živi doma. Večina ostalih pa si mora poiskati začasno prebivališče, kar je slabih 60 % vseh rednih študentov, vpisanih na visokošolski dodiplomski študij v Sloveniji.

Dejansko stanje bivanja študentov v času študija pa je lahko drugačno, kot nam kaže Slika 2 (stran 5), saj lahko tudi študenti, ki študirajo v kraju stalnega prebivališča, ne bivajo pri starših, pač pa drugje.

V nadaljevanju bom predstavila, kje so bivali redni študenti visokošolskega dodiplomskega študija v študijskem letu 2004/5. Podatke, ki jih bom predstavila, sem prejela iz Statističnega urada Republike Slovenije. Sami podatki pa izhajajo iz vpisnih listov študentov in se lahko razlikujejo od dejanskega stanja, saj po mnenju Statističnega urada Republike Slovenije nekatere fakultete ne ažurirajo stanja, pač pa podatke pridobijo le ob vpisu v prvi letnik (vpis poteka že v septembru, ko veliko študentov še ne ve, kje bodo nastanjeni). Na podlagi teh podatkov je 44 odstotkov vseh rednih študentov visokošolskega dodiplomskega študija živel doma (pri starših), 21 odstotkov v podnajemniškem stanovanju, 11 odstotkov v študentskem domu, v lastnem gospodinjstvu so bili 3 odstotki študentov, 2 odstotka študentov je bivalo pri sorodnikih, kar 19 odstotkov študentov pa še ni vedelo, kje bodo nastanjeni (interni podatki Statističnega urada Republike Slovenije). Tudi ti podatki povedo, da si mora slabih 60 odstotkov študentov poiskati sobo v času študija, ostalih 40 odstotkov pa živi doma.

2.3 Bivanje študentov

Študent, ki ne študira v kraju stalnega prebivališča, si mora najprej poiskati primeren prostor za bivanje med študijskim letom oziroma v času celotnega trajanja študija.

Za pridobitev pravice do subvencioniranega bivanja v študentskih, dijaških, zasebnih študentskih domovih in pri zasebnikih morajo študenti izpolnjevati določene pogoje, in sicer: državljanstvo Republike Slovenije, status študenta, materialni cenzus (za leto 2004: 401.356,50 SIT bruto/družinskega člana mesečno²), oddaljenost stalnega prebivališča od Ljubljane (nad 25 km), študent ni bil izključen iz študentskega doma, izredni študent (vpisan na program, ki se izvaja najmanj tri dni v tednu), ni zaposlen ali iskalec zaposlitve (Postopek za študente, ki kandidirajo prvič, 2006).

Za leto 2005/6 so študentski domovi v Ljubljani razpisali 6.712 ležišč (2.043 za sprejem, 4.669 za podaljšanje bivanja), študentski domovi v Mariboru 2.576 ležišč (1.068 za sprejem in 1.508 za podaljšanje), dijaški in študentski dom Kranj je razpisal 374 ležišč (130 za sprejem, 244 za podaljšanje), študentski dom v Portorožu pa 125 ležišč (25 za sprejem in 100 za podaljšanje bivanja v študentskem domu) (Razpis, 2006).

² To je zelo visok cenzus, in tudi če je izpolnjen, to še ne pomeni, da bo študent zagotovo dobil sobo v študentskem domu (podrobneje bom razmere predstavila v nadaljevanju).

Nekateri imajo srečo in že na začetku študijskega leta dobijo sobo v študentskem domu. Ti študenti izhajajo iz socialno šibkejših družin in imajo zelo slabe prometne povezave s študijskim središčem, v katerem študirajo.

Vsi tisti pa, ki ne dobijo sobe v študentskem domu, morajo začeti iskati stanovanje v kraju študija. Tudi med temi so nekateri, ki dobijo sobo ali stanovanje po sprejemljivi ceni, spet drugi za sobo plačajo nerazumno visoko ceno. Najemnine so pač odvisne od same bližine fakultet, bližine avtobusnih postajališč in podobnih dejavnikov. V primeru, da študenti začnejo iskati stanovanje šele tik pred začetkom študijskega leta, je velika verjetnost, da bodo najemodajalci to izkoristili in vsaj za prve mesece postavili nekoliko višje cene. Zaradi premajhnega števila postelj v študentskih domovih se študenti zanimajo za sobe in stanovanja na prostem trgu, zaradi česar je pričakovati rast cen najemnin manjših stanovanj vsaj do novembra ali še tudi nekoliko dlje (Perhaj, 2005, str. 21).

Stanovanjsko problematiko nam zelo konkretno prikaže podatek o bivanju višješolskih in visokošolskih študentov v študentskem domu, dijaškem domu in pri zasebnih pravnih osebah, registriranih za dejavnost študentskih domov.

V letu 2004/5 je po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije v študentskih domovih bivalo 10.010 študentov, v dijaških domovih 1.345 študentov, 129 študentov pa je stanovalo pri zasebnih pravnih osebah, registriranih za dejavnost študentskih domov. V študentskih domovih, dijaških domovih in pri zasebnih pravnih osebah, registriranih za dejavnost študentskih domov, je torej bivalo 16,5 % vseh rednih študentov (višješolskih, visokošolskih in absolventov) v Republiki Sloveniji (Izobraževanje, 2005, str. 1).

Če te podatke primerjamo s podatkom, ki smo ga izluščili iz Slike 2 (stran 5), vidimo, da ostane še veliko študentov, ki si morajo poiskati stanovanje oziroma sobo v kraju študija.

2.3.1 Študentski domovi v Ljubljani

Najcenejše in najbolj »študentsko« življenje je prav gotovo v študentskih domovih. Podrobneje bom predstavila Študentske domove v Ljubljani, saj je to najstarejši študentski center v Sloveniji, hkrati pa več kot 60 % vseh slovenskih študentov obiskuje Univerzo v Ljubljani.

Republika Slovenija je 1. julija leta 1952 ustanovila Javni zavod za študentske domove, ki je predhodnik Študentskih domov v Ljubljani. Njegova primarna naloga je bila, da omogoča bivanje in nemoten študij rednim slušateljem fakultet, akademij in visokih šol, ki nimajo stalnega bivališča v Ljubljani, s tem da jim zagotovi bivanje, hrano in kulturne potrebščine (Domski red 2002/3, 2001, str. 1).

Vloga študentskih domov se do današnjih dni ni spremenila. Dejstvo pa je, da sob v študentskih domovih že od nekdaj primanjkuje in da se tudi v bližnji prihodnosti to ne bo spremenilo.

Središče študentskega življenja je bila najprej Rožna dolina v Ljubljani, kasneje pa je sledila širitev domov k posameznim fakultetam, da bi bili študenti čim bližje kraju študija. Leta 1949 je bilo 248 ležišč, danes pa je v 27 študentskih domovih v Ljubljani 6.712 ležišč (Perhaj, 2005, str. 21). Ta podatek pa ni nič kaj optimističen; če pogledamo spodnjo tabelo (Tabela 3), namreč lahko vidimo, da se v zadnjih desetih letih nastanitvene zmogljivosti v Zavodu za študentske domove v Ljubljani praktično niso povečale.

Tabela 3: Ležišča v Zavodu za študentske domove v Ljubljani v zadnjih desetih letih

Leto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Št. ležišč	6.316	6.309	6.340	6.561	6.567	6.588	6.588	6.370	6.377	6.438

Vir: Domski red 2004/5, 2004, str. 6.

Poleg sob v študentskih domovih pa so študentom namenjene tudi sobe v dijaških domovih in pri zasebnih pravnih osebah, registriranih za dejavnost študentskih domov.

Študent pa ima poleg navedenih možnosti še eno ugodno možnost bivanja in to je bivanje pri zasebniku s subvencijo. Država subvencionira mesečno najemnino (9.000 tolarjev) študentu, ki biva pri zasebniku. Pogodba se sklene med najemodajalcem, študentskim domom in študentom samim.

Predstavila bom, kakšna je po podatkih Zavoda za študentske domove nastanitvena zmogljivost študentskih domov, zasebnih študentskih domov, dijaških domov ter zasebnikov, in to za visokošolsko središče v Ljubljani.

Tabela 4: Prošnje za sprejem in podaljšanje bivanja študentov za visokošolsko središče v Ljubljani

Študijsko leto	2000/1			2001/2			2002/3		
Oblika bivanja	Sprejem	Podalj.	Skupaj	Sprejem	Podalj.	Skupaj	Sprejem	Podalj.	Skupaj
Štud. domovi v Ljubljani	5.182	6.151	11.333	3.590	5.907	9.497	3.431	6.050	9.481
Dijaški domovi	132	169	301	126	186	494	130	345	475
Zasebniki (sub.)	1.301	516	1.817	1.035	1.045	2.080	1.476	1.166	2.642
Zasebni štud. domovi	0	0	0	0	0	0	135	85	220
Skupaj	6.615	6.836	13.451	4.751	7.138	12.071	5.172	7.646	12.818

Nadaljevanje Tabele 4

Študijsko leto	2003/4			2004/5		
Oblika bivanja	Sprejem	Podalj.	Skupaj	Sprejem	Podalj.	Skupaj
Štud. domovi v Ljubljani	3.139	5.813	8.952	3.033	6.189	9.222
Dijaški domovi	209	374	583	203	372	575
Zasebniki (sub.)	2.219	1.468	3.687	2.426	2.041	4.467
Zasebni štud. domovi	124	155	279	121	154	275
Skupaj	5.691	7.810	13.501	5.783	8.756	14.539

Vir: Interni podatki Zavoda za študentske domove v Ljubljani.

Tabela 5: Razpisana ležišča za sprejem in podaljšanje bivanja študentov za visokošolsko središče v Ljubljani

Študijsko leto	2000/1			2001/2			2002/3		
Oblika bivanja	Sprejem	Podalj.	Skupaj	Sprejem	Podalj.	Skupaj	Sprejem	Podalj.	Skupaj
Štud. domovi v Ljubljani	1.800	4.468	6.268	1.800	4.849	6.649	1.850	4.890	6.740
Dijaški domovi	35	300	335	0	0	0	0	0	0
Zasebniki (sub.)	370	1.080	1.450	754	1.131	1.885	900	985	1.885
Zasebni štud. domovi							96	96	192
Skupaj	2.205	5.848	8.053	2.554	5.980	8.534	2.846	5.971	8.817

Nadaljevanje Tabele 5

Študijsko leto	2003/4			2004/5		
Oblika bivanja	Sprejem	Podalj.	Skupaj	Sprejem	Podalj.	Skupaj
Štud. domovi v Ljubljani	1.800	4.577	6.377	1.800	4.638	6.438
Dijaški domovi	30	340	370	25	370	395
Zasebniki (sub.)	1.700	985	2.685	1.870	1.685	3.555
Zasebni štud. domovi	95	189	284	124	228	352
Skupaj	3.625	6.091	9.716	3.819	6.921	10.740

Vir: Interni podatki Zavoda za študentske domove v Ljubljani.

Iz podanih tabel razberemo, da so se nastanitvene kapacitete v visokošolskem središču v Ljubljani povečale, in sicer za 33 % v šolskem letu 2004/5 glede na leto 2000/1. Nastanitvene kapacitete pa so se povečale predvsem pri zasebnikih s subvencijo, ne pa v študentskih domovih, ki so primarno namenjeni študentom.

V študijskem letu 2000/1 je bilo skoraj trikrat več prošenj za sprejem v študentski dom, kot pa razpisanih ležišč za sprejem. V študijskem letu 2004/5 je ta odstotek občutno manjši, saj je prišlo v Zavod za študentske domove v Ljubljani le 1.233 oziroma 68,5 % več prošenj za sprejem na ležišča, kot pa je bilo v tem letu razpisanih ležišč za sprejem. To gre verjetno predpisati dejstvu, da so mladi seznanjeni s problemom povpraševanja in ponudbe študentskih sob v domovih in zato verjetno niti ne kandidirajo za sprejem. Prav gotovo pa si tudi

izračunajo, če je sploh smiselno oddati prošnjo za študentski dom, glede na dohodkovni cenzus, ki ga dosegajo v gospodinjstvu. Če skupni dohodek gospodinjstva ne presega določenega cenzusa, lahko študent pride na prednostno listo za sprejem v študentski dom. To pa še ni pogoj, da bo sobo v domu dejansko dobil. Poleg cenzusa mora namreč izpolnjevati še nekatera merila (socialni pogoji, prometne povezave, študijski oziroma srednješolski uspeh ...), ki mu prinesejo določeno število točk, na osnovi katerih se uvrsti višje ali nižje na prednostno listo.

Študenti z najvišjim številom točk dobijo sobo v študentskem domu že v začetku študijskega leta, drugi čakajo na izpraznjene postelje in lahko dobijo sobo med študijskim letom. Če pa nimajo te sreče in v študijskem letu, v katerem so oddali prošnjo za sprejem, ne dobijo sobe, morajo naslednje leto prošnjo ponovno oddati in dobijo novo število točk. Vsako leto v septembru naredijo novo prednostno listo za sprejem v študentski dom. Tako nekateri dobijo sobo v študentskem domu šele v višjih letnikih. Nekateri pa oddajajo prošnje vsako leto in zaključijo študij, ne da bi uspeli priti v študentski dom. Takih pa je glede na to, da je število študentov v opazovanih letih razmeroma konstantno, število sob v študentskih domovih pa le malo večje, še vedno veliko³.

Tudi v bližnji prihodnosti se število študentskih postelj v študentskih domovih ne bo povečalo. Nekateri starejši domovi so namreč potrebni prenove, domovom pa bo poleg tega potrebno izboljševati standard zaradi primerljivosti z domovi v državah Evropske unije.

2.4 Štipendije

Študenti štipendisti prejemaajo štipendijo kot redni mesečni denarni znesek. V Sloveniji imajo študenti možnost pridobiti različne vrste štipendij, in sicer republiško, kadrovske, Zoisovo ali štipendijo različnih skladov, če izpolnjujejo določene pogoje. Pravico pa imajo samo do ene vrste štipendije. To pomeni, da študent, ki se prijavi na npr. razpis za kadrovske štipendije in jo tudi dobi, ne more dobiti še republiške štipendije, čeprav bi bil glede na dohodkovni cenzus v gospodinjstvu do nje upravičen.

Republiška štipendija je štipendija, ki jo dobi študent od države kot obliko pomoči v času študija, če ne presega dohodkovnega cenzusa. Vsako leto je potrebno znova vložiti prošnjo za štipendijo, kajti vsako leto se spreminjajo tako dohodkovni cenzus za pridobitev štipendije kot tudi denarni prejemki gospodinjstva.

Do Zoisove štipendije so upravičeni nadarjeni dijaki oziroma študenti. Za razliko od republiške štipendije tu ne veljajo nikakršne omejitve glede dohodkovnega cenzusa. Za to

³ Delež študentov, ki so nastanjeni v študentskih, dijaških domovih in zasebnih študentskih domovih v celotni Sloveniji, je skozi zadnja leta dokaj konstanten.

obliko štipendije velja, da zanjo nihče ne more sam zaprositi, ampak jih predlagajo predstojniki izobraževalnih zavodov.

Kadrovsko štipendijo razpisujejo organizacije in podjetja oziroma delodajalci v skladu s svojimi kadrovskimi potrebami. Z dodelitvijo štipendije za šolanje praviloma zagotovijo tudi zaposlitev po končanem študiju. Prav tako tudi za to obliko štipendiranja ne velja dohodkovni cenzus. Kandidat se prijavi na razpis, če izpolnjuje z njim določene pogoje. Podjetje se odloči za enega ali več kandidatov, ki mu podeli štipendijo za celoten čas študija.

Štipendije podeljujejo tudi nekatere fundacije in skladi. Namen fundacij oziroma skladov je štipendirati predvsem bistre učence, kriteriji za podelitev pa so lahko socialni, politični, regionalni in podobni. Nekateri skladi oziroma fundacije so: Fundacija Ana, Fundacija akademika dr. Antona Trstenjaka, Slovenska znanstvena fundacija, Izobraževalna fundacija Pomurja ...

Konec leta 2004 je bilo v Sloveniji 24 009 študentov štipendistov, kar je 2 % več kot leto poprej. Največ (52,8 %) študentov štipendistov je prejelo republiško štipendijo, ki je v povprečju znašala 40.500 SIT. Sledile so Zoisove štipendije (28,6 %) s povprečno višino 46.300 SIT. Dobrih 18,5 % študentov je prejelo kadrovsko štipendijo, ki je v povprečju znašala 45.700 SIT. Štipendijo drugih skladov je prejelo 27 študentov (0,1 %), po vrednosti je bila ta najvišja, saj je v povprečju znašala 57.400 SIT (Izobraževanje, 2005, str. 3).

V decembru leta 2004 je povprečna štipendija študentov znašala 43.200 SIT, kar je slabih sedem odstotkov več kot v enakem obdobju preteklega leta (Izobraževanje, 2004, str. 3).

Lažje si predstavljamo, kaj pomeni za študenta določen mesečni znesek štipendije, če primerjamo znesek štipendije z neto plačo ali socialnovarstvenimi prejemki. V nadaljevanju si pogledjmo, kakšni so bili navedeni prejemki v obravnavanem obdobju v primerjavi s povprečno štipendijo.

V decembru 2004 je povprečna štipendija znašala 43.200 SIT, kar je 23 odstotkov povprečne neto plače (neto plača za december 2004: 185.029 SIT) (Trg dela, 2005, str. 1).

Po podatkih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve je bil v decembru 2004 povprečni znesek denarne socialne pomoči 45.830 SIT, kar je 6 odstotkov več, kot je znašala štipendija v tem obdobju (Število izplačanih DSP v mesecu, povprečna vrednost in sredstva za izplačilo DSP v mesecu, 2006).

3 REFORMA DAVČNEGA SISTEMA V SLOVENIJI

Vsak sistem, ki ga postavi človek, ima omejen rok trajanja. Lahko ga »skvarijo« ljudje, lahko postane neuporaben zaradi sprememb okoliščin, v katerih je bil postavljen. Davčni sistemi so se zato skozi zgodovino pogosto spreminjali. Davčni sistem je dober, če država »puli perje svojim goskam tako, da jih to čim manj boli, sicer bodo, ker so precej občutljive živalce, poginile ali ušle na sosedovo dvorišče.« (Razmišljanje o EDS, 2005, str. 5).

V Sloveniji je bila dohodnina uvedena z reformo davčnega sistema, sprejeto konec leta 1990. V sklopu te reforme so bili sprejeti tudi Zakon o davku od dobička pravnih oseb, Zakon o prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno varstvo in zaposlovanje ter Zakon o financiranju javne porabe. Z navedenimi zakoni se je struktura davčnega instrumentarija v Sloveniji, kar zadeva neposredne davke, uskladila z davčnimi instrumenti v drugih državah.

Največja sprememba je bila narejena prav na področju obdavčitve dohodkov fizičnih oseb, saj je bila namesto obdavčenja dohodkov fizičnih oseb s posameznimi vrstami davkov (cedularna obdavčitev) uvedena obdavčitev vseh vrst dohodkov fizičnih oseb z eno vrsto davka, to je z dohodnino (sintetična obdavčitev). Prvi Zakon o dohodnini je stopil v veljavo 1. 1. 1991 (Zakon o dohodnini (ZDoh) s komentarjem, 1998, str. 9).

V letu 1993 je bila pripravljena večja vsebinska sprememba Zakona o dohodnini kot rezultat prvih podatkov o odmeri dohodnine za leto 1991. S 1. 1. 1994 je stopil v veljavo spremenjen in dopolnjen Zakon o dohodnini (v nadaljevanju ZDoh), ki je popravil nekatere pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri predhodnem. Spremembe, ki so bile uvedene leta 1994, so posegle predvsem na zmanjšanje davčnih obveznosti v nižjih dohodkovnih razredih in povečanje v višjih, preoblikovanje davčnih olajšav, širitev davčne osnove, uskladitev medletne akontacije davkov z letno odmero dohodnine in izenačevanje stopenj posameznih vrst davkov. Nestandardne olajšave so se zmanjšale z 10 % na 3 %.

Najnovejši, sedaj veljavni Zakon o dohodnini (v nadaljevanju ZDoh-1) je bil sprejet v okviru davčne reforme pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo leta 2004. Nekatere spremembe pa je doživel že v prvem letu njegove uporabe. Kakšne so bile in kako so vplivale na študente, si bomo ogledali v nadaljevanju.

ZDoh-1 je bil sprejet na seji Državnega zbora 6. maja 2004, uporablja pa se od 1. januarja leta 2005. Prvo napoved po novem zakonu so davčni zavezanci vložili v letošnjem letu.

ZDoh-1 je v obdavčenje vključil tudi nekatere dohodke, ki jih ZDoh ni obdavčeval.

Zavezanci dohodnine po ZDoh-1 so fizične osebe (rezidenti in nerezidenti). Rezidenti so obdavčeni po načelu svetovnega dohodka⁴, nerezidenti pa po načelu vira dohodka (obdavčen je samo dohodek, ki ga ustvarijo v Sloveniji). Za rezidenta se šteje oseba, ki ima uradno prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji. Rezidenti so tudi osebe, ki imajo (a) svoje običajno bivališče ali središče svojih osebnih in ekonomskih interesov v Sloveniji ali (b) so v Sloveniji prisotni skupno več kot 183 dni v letu (Čok et al., 2005, str. 19).

Prav okrog obdavčenja študentskih dohodkov se je že ob sprejemanju ZDoh-1 dvigalo precej prahu, ki se še vedno ni polegel. Študentski dohodki po ZDoh niso bili obdavčeni do določene meje, kako pa je to urejeno v novem zakonu bomo videli v nadaljevanju.

3.1 ZDoh-1 in spremembe, ki jih je prinesel

Spremembe in spoznanja o pomanjkljivostih prejšnjih zakonov zahtevajo vedno nove dopolnitve in izboljšave. Poleg tega pa je Slovenija v letu 2004 vstopila v Evropsko unijo. Vse to je pripeljalo do tega, da je bil v letu 2004 sprejet nov, bistveno spremenjen zakon, ki smo ga čakali skoraj 11 let.

Pripravljajo pa se že nove reforme, ki bodo, če bodo sprejete, vplivale tudi na študente in njihove dohodke. Zaenkrat pa ostaja v veljavi leta 2004 sprejeti Zakon o dohodnini z določenimi popravki.

3.1.1 Temeljni cilji in načela ZDoh-1

Eden temeljnih ciljev ZDoh-1 je bil v večji meri določiti obremenitev posameznika glede na višino dohodka in osebne razmere ter pri tem upoštevati socialno komponento.

Zakon je sledil tudi širitvi davčne osnove in zaščiti domače davčne osnove ter preprečevanju mednarodnega dvojnega obdavčenja.

Po novem zakonu je pri ugotavljanju vrste dohodka in načina njegove obdavčitve ekonomski vidik pomembnejši od pravnega.

ZDoh-1 temelji tudi na določenih načelih, ki so bila upoštevana pri njegovi pripravi. Načelo splošne davčne obveznosti pomeni, da je v obdavčitev načeloma zajet vsak dohodek fizičnih oseb, ne glede na vir dohodka.

⁴ Rezident je zavezan za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji, in od vseh dohodkov, ki imajo vir zunaj Slovenije. Torej od vseh obdavčljivih dohodkov, ne glede, kje jih pridobi oziroma doseže (t. i. svetovni dohodek) (Akontacija dohodnine, 2005, str. 5).

Zakon temelji tudi na načelu vodoravne izenačenosti, kar pomeni, da morajo biti zavezanci, ki so v enakem ekonomskem položaju, enako davčno obravnavani.

Poleg tega pa ZDoh-1 upošteva še načelo navpične izenačenosti, kar pomeni različno davčno obravnavo zavezancev, ki so v različnem ekonomskem položaju. To načelo izhaja iz predpostavke, da lahko osebe z več dohodka plačajo več davka. Obdavčitev po tem načelu je progresivna (davčna stopnja z višino dohodka narašča) (Zakon o dohodnini (ZDoh-1), 2004, str. 29, 30).

3.1.2 Obdavčljivi dohodek po ZDoh-1

Po dosedanjih zakonih so bili obdavčeni le tisti dohodki, ki so bili izrecno navedeni kot vir dohodnine. Po ZDoh-1 pa so obdavčeni vsi dohodki, ki jih prejme posameznik kot fizična oseba. Obdavčeno ni, kar je v zakonu izrecno predpisano kot neobdavčeno (Zakon o dohodnini, 2005, str. 29). Dohodki, ki so oproščeni plačila dohodnine, so dohodki, ki imajo naravo socialno varstvenih dohodkov, štipendije ...

3.2 Študentski dohodki in njihovo obdavčenje v ZDoh in ZDoh-1

Po ZDoh so bili dohodki študentov, prejeti prek napotnice študentskih servisov, enako davčno obravnavani tako za študente s statusom kot za študente, ki statusa nimajo (v nadaljevanju »pavzerji«⁵). ZDoh-1⁶ pa določa manj ugodno davčno obravnavo dohodkov, prejetih prek študentskih napotnic, za »pavzerje« (Podlipnik, 2004, str. 5).

Študentski dohodek je dohodek rezidenta za opravljeno delo na podlagi napotnice študentskega servisa. V sedaj veljavnem zakonu spadajo študentski prejemki pod dohodke iz drugega pogodbenega razmerja.

ZDoh-1 v povezavi s študentskimi prihodki iz naslova napotnic študentskih servisov. Od začetkov, prek novel do danes.

Pomembnejši členi v zakonu, ki določajo obdavčitev študentov (Zakon o dohodnini (ZDoh-1), 2004, str. 271, 286):

⁵ V nadaljevanju bom pod študente brez statusa oziroma »pavzerje« prištela tudi tiste študente, ki sicer imajo status, vendar ne izpolnjujejo pogoja o starosti iz 107. člena ZDoh-1, in sicer takrat, ko bom govorila o obdavčenju študentskih dohodkov.

⁶ Podrobneje bom različno davčno obravnavanje dohodkov »pavzerjev« po starem in novem zakonu predstavila na strani 19, ko bom govorila o tem, kakšne olajšave lahko uveljavljajo študenti s statusom in kakšne »pavzerji« v napovedi za odmero dohodnine.

107. člen
(posebne osebne olajšave)

(1) Rezidentu, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta in njegovi dohodki, ki so predmet obdavčitve po tem zakonu, v letu, za katero se odmerja dohodnina, ne presegajo 1.600.000 tolarjev, se do dopolnjenega 26. leta starosti prizna zmanjšanje davčne osnove od dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo na podlagi napotnice pooblaščne organizacije, ki opravlja dejavnost posredovanja dela dijakom in študentom, v skladu s predpisi s področja zaposlovanja, v višini 668.100 tolarjev letno. Navedena olajšava se prizna tudi osebi, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega stavka in je starejša od 26 let, če se vpiše na študij do 26. leta starosti, in sicer za dodiplomski študij za dobo največ šest let od dneva vpisa in za podiplomski študij za največ štiri leta od dneva vpisa.

121. člen
(akontacije dohodnine od dohodka iz zaposlitve)

(9) Akontacija dohodnine od dohodka iz drugega pogodbenega razmerja se izračuna in plača od davčne osnove iz četrtega⁷ in petega odstavka 29. člena tega zakona po stopnji 25 %.

Prva novela zakona (ZDoh-1A), objavljena v Uradnem listu dne 23. julija 2004, je vplivala na 107. člen zakona, in sicer se je znesek 668.100 tolarjev povišal na 1.200.000 tolarjev (Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o dohodnini, 2004).

Prav tako je bil s prvo novelo zakona spremenjen 121. člen. Dodan mu je bil 10. odstavek, ki se glasi: (10) Ne glede na deveti odstavek tega člena se akontacija dohodnine od dohodka rezidenta za opravljeno začasno ali občasno delo na podlagi napotnice pooblaščne organizacije, ki opravlja dejavnost posredovanja dela dijakom in študentom, v skladu s predpisi s področja zaposlovanja, če posamezen dohodek ne presega 74.000 tolarjev, izračuna in plača od davčne osnove iz četrtega odstavka 29. člena tega zakona po stopnji 12,5 % (Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o dohodnini, 2004).

Ta novela zakona je bila ugodna za študente in dijake, ki delajo prek pooblaščenih organizacij.

V maju leta 2005 pa je prišlo do dodatne novele (ZDoh-1C), in sicer ponovno v desetem odstavku 121. člena, ki pravi: »Ne glede na deveti odstavek tega člena, se akontacija dohodnine od dohodka rezidenta za opravljeno začasno ali občasno delo na podlagi napotnice pooblaščne organizacije, ki opravlja dejavnost posredovanja dela dijakom in študentom, v

⁷ Davčna osnova za študentske dohodke, zaslužene iz naslova študentskega dela prek napotnice študentskega servisa, je enaka dohodku, zmanjšanemu za normirane stroške, ki znašajo 10 % dohodka.

skladu s predpisi s področja zaposlovanja, ne izračuna in ne plača, če posamezen dohodek ne presega 100.000 tolarjev» (Zakon o spremembi Zakona o dohodnini, 2005).

Sprejeti ZDoh-1 kot tudi novele, ki sem jih naštela in ki so vplivale na obdavčenje študentskih dohodkov za posamezno nakazilo prek servisa, niso delali razlik med študenti s statusom in »pavzerji«. Razlika med njimi pride do izraza šele pri oddaji dohodninske napovedi, ko »pavzerji« ne morejo uveljavljati 1.200.000 SIT olajšave. Le-ti pa verjetno v večji meri delajo prek pooblaščenih organizacij, saj imajo več časa pa tudi manj ugodnosti in posledično manj denarja. Ko študent izgubi status, mu namreč preneha oziroma zamrzne pravica do štipendije, prav tako izgubi sobo v študentskem domu ...

Z novelo zakona (ZDoh-1D) z dne 15. decembra 2005 pa se je zakon dotaknil tudi študentov s statusom in »pavzerjev«. S to novelo je bil spremenjen 10. odstavek 121. člena, in sicer tako, da se za besedo »rezidenta« dodata vejica in besedilo »ki glede starosti in statusa izpolnjuje pogoje za priznanje olajšave iz prvega odstavka 107. člena tega zakona« (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini, 2005).

Za »pavzerje« to konkretno pomeni, da jim bo od vsakega zneska, ki ga dobijo iz naslova študentskega dela, obračunana in plačana akontacija v višini 25 odstotkov.

Kljub novemu zakonu, ki je vpeljal spremembe na področju obdavčevanja študentskih dohodkov, je študentsko delo ostalo najugodnejša oblika dela. Po narejenih izračunih bi namreč okrog 96 % študentov in dijakov plačano akontacijo dobilo povrnjeno ob obračunu dohodnine. »Prav zaradi tega ni smiselno, da bo država med letom študentom jemala denar, če se že vnaprej ve, da jim ga bo morala vrniti,« je prepričan direktor študentskega servisa Cmok. To bo prizadelo predvsem študente, ki se z denarjem, zasluženim prek študentskega servisa, preživljajo. Le-tem je pomembneje, da dobijo celoten znesek vsak mesec kot šele čez eno leto (Rant, 2005, str. 9).

V nadaljevanju bomo v konkretnih primerih videli, kako se je Zakon o dohodnini za študente spreminjal.

3.2.1 Obdavčitev študentov po ZDoh in ZDoh-1

Do uveljavitve ZDoh-1 je obstajal mesečni »limit« na napotnico in je predstavljal prag za obračun akontacije dohodnine. Z zaslužkom pod pragom se je študent izognil obračunu 25 % akontacije dohodnine zaslužka nad limitom. Kot primer naj navedem, da je ta prag za mesec december 2004 znašal 153.172 SIT. Ta t. i. limit oziroma prag se je računal tako, da se je povprečno bruto plačo za predpretekli mesec pomnožilo z 0,51 in rezultat delilo z 0,9. S prvim januarjem leta 2005, ko se je začel uporabljati ZDoh-1, pa tak limit ni več obstajal (podatki M servisa, Ajdovščina).

Po ZDoh-1 je moral akontacijo dohodnine študentski servis odvajati davčni upravi od vsakega nakazila na napotnico študentu. Akontacija pa je bila lahko 12,5 % ali 25 %, in sicer glede na višino nakazila. Če je bil dohodek enak ali manjši od 74.000 SIT, je bila akontacija 12,5 %, če pa je dohodek presegel ta znesek, se je obračunala 25 % akontacija. Še vedno pa se je akontacija, tako kot v preteklosti, računala od davčne osnove, ki znaša 90 % dohodka; 10 % so namreč normirani stroški.

Tabela 6: Primer izračuna zaslužka študenta od 1. 1. 2005 do 1. 6. 2005, če je znesek na napotnici do 74.000 SIT

Zaslužek na napotnici	74.000,00 SIT
Normirani stroški (10 %)	– 7.400,00 SIT
Osnova za obračun davka	66.600,00 SIT
Akontacija dohodnine (12,5 %)	– 8.325,00 SIT
Nakazilo na račun študenta	65.675,00 SIT (=74.000,00 – 8.325,00)

Vir: Lasten izračun.

Tabela 7: Primer izračuna zaslužka študenta od 1. 1. 2005 do 1. 6. 2005, če je znesek na napotnici večji od 74.000 SIT

Zaslužek na napotnici	74.001,00 SIT
Normirani stroški (10 %)	– 7.400,10 SIT
Osnova za obračun davka	66.600,90 SIT
Akontacija dohodnine (25 %)	– 16.650,22 SIT
Nakazilo na račun študenta	57.350,78 SIT (=74.001,00 – 16.650,22)

Vir: Lasten izračun.

Tako plačevanje akontacije je bilo v uporabi do začetka junija 2005. S 1. junijem pa študentom ni bilo več potrebno plačevati akontacije dohodnine do zneska 100.000 tolarjev na napotnico. Nad tem zneskom pa znaša akontacija dohodnine 25 %.

Tabela 8: Primer izračuna zaslužka študenta s statusom in »pavzerja« od 1. 6. 2005 do 1. 1. 2006, če je znesek na napotnici 100.000 SIT in večji od 100.000 SIT

Zaslužek na napotnici	100.000,00 SIT	100.001,00 SIT
Normirani stroški (10 %)	– 10.000,00 SIT	– 10.000,10 SIT
Osnova za obračun davka	90.000,00 SIT	90.000,90 SIT
Akontacija dohodnine (25 %)		– 22.500,22 SIT
Nakazilo na račun študenta	100.000,00 SIT	77.500,78 SIT

Vir: Lasten izračun.

Za študente s statusom ostaja izračun zaslužka tudi po ZDoh-1D enak, pomembno pa se spremeni za »pavzerje«.

Poglejmo si to na konkretnem primeru.

Tabela 9: Primer izračuna zaslužka »pavzerja« od 1. 1. 2006 naprej

Zasluček na napotnici	100.000,00 SIT	100.001,00 SIT
Normirani stroški (10 %)	– 10.000,00 SIT	– 10.000,10 SIT
Osnova za obračun davka	90.000,00 SIT	90.000,90 SIT
Akontacija dohodnine (25 %)	– 22.500,00 SIT	– 22.500,22 SIT
Nakazilo na račun študenta	77.500,00 SIT	77.500,78 SIT

Vir: Lasten izračun.

Po ZDoh-1D so »pavzerji« resnično še na slabšem, kot so bili do tedaj.

Kako se v praksi zaključujejo napotnice zaradi plačila akontacije dohodnine? Študentski servisi so se trudili delovati v dobro študentom tako takrat, ko je veljal izračun, kot smo ga videli v tabeli 6 in 7, kot tudi takrat, ko je veljal izračun, kot je v tabeli 8. Študentom so dajali dve napotnici (za prvo polovico meseca eno in za drugo polovico drugo). Seveda so se morala s tem strinjati tudi podjetja, da so študentom pogosteje zaključevala napotnice. Enako možnost zaključevanja napotnic imajo podjetja tudi danes; če pa se jim ta možnost ne zdi ugodna, študentski servisi dajejo tudi dve napotnici za mesec, vendar je potrebno navesti dvoje različnih del, ki jih opravlja študent (navedeni sta tako na napotnici, kot tudi na urnem nalogu v podjetju). V obeh primerih pa se mora s tem strinjati tudi podjetje. Iz lastnih izkušenj pa vem, da vsa podjetja tega niso pripravljena storiti. Prek dveh napotnic se tako študenti še vedno lahko izognejo plačilu akontacije. Za »pavzerje« pa to ne velja več, in sicer zaradi novele zakona, ki predvideva plačilo 25 % akontacije za vsak znesek, ki ga dobi študent brez statusa na napotnico, pa naj bo ta znesek 1.000 ali 200.000 tolarjev.

Poleg novel zakona, ki so vplivale na študentsko delo in obdavčenje, je Študentska organizacija Slovenije imela še druge zahteve, in sicer (Kaj hočejo študenti, 2005, str.14,15):

- Odprava starostne omejitve (26 let) za uveljavljanje študentske olajšave oziroma predpisanih let študija, če je študent starejši od 26 let.
- Sprememba določbe, da se študentska olajšava (1.200.000 tolarjev) prizna le, če skupni znesek dohodkov študenta ne presega 1.600.000 tolarjev. Študentska olajšava naj bi se znižala na:
 - ✓ 1.000.000 tolarjev, če skupni dohodki študenta znašajo nad 1,6 do 1,68 milijona;
 - ✓ 800.000, če skupni dohodki znašajo nad 1,68 do 1,84 milijona;
 - ✓ 400.000, če skupni dohodki znašajo nad 1,84 do 2,08 milijona;
 - ✓ 0, če skupni dohodki presežejo 2,08 milijona tolarjev.

- Odprava akontacije dohodnine za posamične študentske dohodke do 113.583 tolarjev⁸.

Na našete zahteve pa se vlada RS ni odzvala, utemeljitve so bile naslednje (Kaj hočejo študenti, 2005, str.15):

- Odprava starostne meje: odprava starostne meje ni primerna, saj gre za priznavanje ugodnejšega statusa upravičencem, ki študirajo v mladosti, ne pa vsem osebam, ki se vpišejo v ustrezen visokošolski študij kadarkoli v svojem življenju. Študentska olajšava je določena tako visoko, da bi odprava starostne omejitve povečala pritisk (tudi neupravičen) za vpis v dodiplomske in poddiplomske študijske programe le zaradi ugodnejše davčne obravnave teh dohodkov. To bi vplivalo tudi na večje povpraševanje delodajalcev po začasnem oziroma občasnem delu študentov in s tem na izrinjanje drugih delavcev s trga dela.
- Postopno zmanjševanje višine olajšave: predlagano zmanjševanje višine olajšave pomeni, da bi pravico do te olajšave po podatkih dohodnine iz leta 2003 izgubilo le 640 ali 0,4 odstotka vseh, ki so imeli v tem letu dohodke prek študentskih servisov. V primerjavi z zaposlenimi, ki nimajo pravice do te olajšave, bi imeli pri bruto dohodku 2.080.000 tolarjev na voljo kar za dobrih 33 odstotkov višji razpoložljivi dohodek. Zato je po mnenju vlade ta predlog neutemeljen.
- Glede odprave plačevanja akontacije dohodnine za dohodke do 113.583 tolarjev: ta predlog pomeni, da bi bil posamezni dohodek, ki ne presega 97 odstotkov minimalne plače po napotnici, oproščen plačila akontacije dohodnine. Glede na to, da se od vseh dohodkov fizičnih oseb (razen od oproščenih) akontira dohodnina že na medletnem nivoju, bi sprejetje tega ukrepa predstavljalo dodatno ugodnost za prejemnike teh dohodkov.

3.2.2 Vlaganje napovedi za odmero dohodnine z vidika študentov

Po ZDoh študentom, ki so imeli samo študentske dohodke do višine 51 % povprečne slovenske plače tistega leta (za leto 2004 je ta znesek znašal 1.637.536 SIT), ni bilo potrebno vložiti napovedi za odmero dohodnine. Skupni bruto dohodki študenta, prejeti prek študentskih servisov, ki niso bili obdavčeni, pa so v letu 2004 lahko znašali 1.819.484 SIT⁹ (podatki M servisa, Ajdovščina). Po ZDoh je lahko olajšavo uveljavljal vsak (študent ali »pavzer«), ki je prejel dohodke iz dela prek napotnice študentskega servisa.

Po ZDoh-1 pa ima pravico do olajšave izključno dijak in študent, ki izpolnjuje pogoje, navedene v 107. členu zakona. »Pavzerji« lahko še vedno delajo prek študentskih servisov, in

⁸ Tej zahtevi študentov je bilo le delno ugodeno z novelo zakona ZDoh-1C (2005), ko se je ukinilo plačevanje akontacije dohodnine do zneska 100.000 SIT na napotnico.

⁹ Napoved so študenti morali oddati, če so njihovi dohodki presegli 1.637.536 SIT. Vendar do zneska 1.819.484 SIT (upoštevani 10 % normirani stroški) niso plačali davka. Če pa so študenti presegli ta znesek, so plačali davek za znesek nad olajšavo.

sicer leto po izgubi statusa (to pravico lahko izkoristijo enkrat v času študija). Vendar je interes za delo za »pavzerje« bistveno manjši, ker ne morejo uveljavljati olajšave v višini 1.200.000 SIT (Podlipnik, 2004, str. 5).

Po ZDoh-1 dohodninske napovedi ni treba vložiti posamezniku, čigar obdavčljivi dohodki ne bodo presegali zneska splošne davčne olajšave v vrednosti 564.400 tolarjev (za leto 2005), vendar v tem primeru študenti ne bodo dobili povrnjene morebiti že plačane akontacije. V primeru, da študent ne bo oddal dohodninske napovedi, pa je z delom prek študentskega servisa presegel znesek olajšave, bo v davčnem prestopku in ga lahko doleti plačilo kazni v vrednosti 50 tisoč tolarjev, če zamudi datum, oziroma od 100 do 300 tisoč tolarjev, če napovedi ne bo vložil (Mencinger, 2005, str. 21).

Študentu, ki bo vložil napoved za odmero dohodnine, bo upravni organ na letno davčno osnovo, zmanjšano za priznane olajšave, odmeril letno dohodnino. Od zneska letne dohodnine pa mu bo odštél med letom plačano akontacijo dohodnine. Po izračunu upravnega organa bo moral študent doplačati določen znesek oziroma ga bo dobil povrnjenega.

Kaj bo študent vpisal v napoved za odmero dohodnine in kakšne olajšave bo lahko uveljavljal:

- *Letna davčna osnova* = 90 % seštevka letnih dohodkov.
- *Posebna osebna olajšava*: študentu se prizna zmanjšanje davčne osnove v višini 1.200.000 SIT, če:
 1. se izobražuje in ima status dijaka ali študenta;
 2. vsi njegovi obdavčljivi dohodki v letu ne presegajo 1.600.000 SIT;
 3. še ni dopolnil 26. leta starosti oziroma če je starejši od 26 let pod določenimi pogoji¹⁰.
- *Splošna olajšava*: študentu se prizna zmanjšanje letne davčne osnove v določenem znesku (564.400 tolarjev), če nihče od staršev oziroma nekdo drug, ki ima to pravico, zanj ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana,
- *Dvoodstotna olajšava*: tako kot vsak drug, ki vlaga dohodninsko napoved, bo imel tudi študent pravico, da zniža svojo davčno osnovo za 2 %, če je kupil določene stvari, ki jih država vzpodbuja (zdravila, likovna dela, leposlovne knjige, priklop na internet in nakup ustrezne terminalne opreme, plačane šolnine, nakup učbenikov, strokovne literature ...).

¹⁰ Če se vpiše na dodiplomski študij do 26. leta starosti, in sicer za dodiplomski študij za dobo največ šest let od dneva vpisa, za podiplomski študij za največ 4 leta od dneva vpisa.

Absurdno pri tem je dejstvo, da študentu, čigar obdavčljivi dohodki bodo presegali 1.600.000 SIT (čeprav mogoče le za tolar), ne bo priznana posebna osebna olajšava v višini 1.200.000 SIT. Mogoče bi pristojni le morali razmisliti o študentskem predlogu o postopnem zmanjševanju višine olajšave.

4 ŠTUDENTSKI SERVISI

Že pred leti je padla odločitev, da bodo študentom olajšali pot do zaslužka. Omogočili so ustanavljanje študentskih servisov, ki naj bi se financirali z delom zakonsko določenih desetih odstotkov od vrednosti dela, ki ga opravlja študent (Kereži, 2005, str. 41).

V evropskem prostoru je študentsko delo, kot ga poznamo v Sloveniji, posebnost. Ostalim članicam Evropske unije je tako svobodna interpretacija »delovnega razmerja« predvsem pa neobdavčljivega prihodka, povsem nepojmljiva (Jeraj, 2005, str. 5).

Poleg tega dejstva pa je potrebno dodati tudi to, da kljub tej posebnosti ureditev študentskega dela prek študentskih servisov v bistvenih elementih že upošteva evropsko zakonodajo, predvsem kar zadeva prepoved dela otrok, mlajših od 15 let, varstvo osebnih podatkov, zavarovanje dijakov in študentov za poškodbo in nesrečo pri delu, nadzor pristojnih organov nad zakonitostjo poslovanja študentskih servisov (Pirc, 2005, str. 37).

Dejavnost študentskih servisov je opredeljena s Pravilnikom o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje, sprejetim leta 1999 (v nadaljevanju pravilnik).

Dejavnost posredovanja del dijakom in študentom lahko opravlja pravna oseba z ustrežno registracijo, ki izpolnjuje predpisane pogoje in pridobi koncesijo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

Glavna dejavnost študentskih servisov je posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom. Za posredovanje dela se po 2. odstavku 3. člena pravilnika šteje opravljeno delo na podlagi potrdila delodajalca in izvršenega plačila dijakom in študentom.

Po 5. členu pravilnika lahko študentski servis opravlja dejavnost posredovanja začasnih in občasnih del za dijake in študente le za osebe s statusom dijaka ali študenta. Poleg tega pa je v tem členu določeno tudi to, da lahko študentski servis posreduje delo tudi osebam, ki bodo dobile status študenta šele s pričetkom novega šolskega leta, in osebam, ki obdržijo pravico obiskovanja predavanj in opravljanja izpitov, vendar najdlje eno leto po izgubi statusa študenta, toda ne več kot enkrat v času študija, če niso zaposlene. Za dijake in študente, ki niso državljani Republike Slovenije, velja, da jih lahko študentski servis napoti na delo le na podlagi posebnega pooblastila ministrstva. S pooblastili ministrstva pa lahko študentski servis napoti dijake in študente tudi k delodajalcem v tujino. Ta člen tudi zavezuje študentski servis k temu, da hrani potrdila o statusu dijaka ali študenta za tekoče šolsko ali študijsko leto.

Študentski servis posreduje delo dijakom in študentom na podlagi napotnice. Obvezni podatki na napotnici so:

- Naziv oziroma ime in sedež agencije z navedbo podružnice oziroma organizacijske enote, kjer se izdaja napotnica.
- Zaporedna številka napotnice.
- Naziv naročnika.
- Ime, priimek, rojstni datum in številka osebnega dokumenta napotene osebe.
- Naziv in sedež izobraževalne organizacije.
- Vrsta dela, ki ga bo opravljala napotena oseba.
- Datum pričetka in končanja dela.
- Rok plačila računa.
- Rok nakazila prejemka.
- Datum in kraj izdaje napotnice.
- Opozorilo delodajalcu, da je dolžan ob pričetku dela izročiti dijaku oziroma študentu en izvod napotnice.
- Na napotnici za študente vpisna številka študenta.
- Davčna številka agencije, naročnika in napotene osebe.

Osebam, ki nimajo statusa dijaka ali študenta, se izdaja napotnica le na podlagi potrdila zavoda, da oseba ni vpisana v evidenco brezposelnih oseb, in na podlagi ustreznih dokazil izobraževalne organizacije.

Napotnica mora biti izdelana v štirih izvodih. En izvod, ki ga potrdi delodajalec, prejme dijak oziroma študent ob pričetku dela. Napotnica velja le ob predložitvi osebnega dokumenta napotene osebe.

Zelo pomemben je seveda tudi datum oziroma rok veljavnosti napotnice, kar določa 7. člen Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje.

Poleg navedenih obveznosti je študentski servis dolžan za študenta, ki je zaposlen z njegovo napotnico, opraviti naslednje:

- Izračunati akontacijo dohodnine v obračunu davčnih odtegljajev.
- Na dan izplačila dohodkov mora pristojnemu davčnemu uradu dostaviti obrazec REK-1d (obračun akontacije dohodnine).
- Izračunani davčni odtegljaj (študentovo akontacijo dohodnine) plačati v proračun.
- Študentu mora do 31. 1. poslati obvestilo o celoletnih dohodkih prejšnjega leta, ki mu jih je izplačal, in o plačani akontaciji dohodnine (Študentski honorarji, 2005, str. 18).

Zaslужek študentskega servisa

Za posredovanje dela dijakom in študentom se zaračunavata 10 % koncesijska dajatev in 2 % dodatna koncesijska dajatev, ki je obračunana od fakturiranih prejemkov dijakov in študentov za opravljeno delo. Slednja, 2 % dodatna koncesijska dajatev se v celoti namenja za izgradnjo študentskih domov in tehnično opremljenost univerz.

Od 10 % koncesijske dajatve pa se študentskim servisom najprej priznajo pavšalni stroški za njihovo poslovanje, preostanek pa je nakazan na račun Študentske organizacije Slovenije, ki del sredstev porabi za svoje delovanje, preostanek pa porazdeli med študentske organizacije univerze (ŠOU v Ljubljani, Mariboru in na Primorskem) in študentske klube.

Uvedeno nižje obdavčeno študentsko delo v začetku devetdesetih let je bilo mišljeno kot socialni korektiv. Namen tega je bil olajšati dohodkovni položaj tistim študentom, ki nimajo štipendije ali je ta prenizka in jim starši ne morejo finančno pomagati. Nikakor ni bil smisel uvedbe študentskega dela donosen posel. Vse pa kaže, da je študentsko delo postalo predvsem to. Prek študentskih servisov se steče dobrih 80 milijard SIT (Polanec, Damjan, 2005, str. 8). Kako visok je v resnici ta znesek, lahko vidimo, če ga primerjamo s podatkom, da je država v letu 2004 za štipendije namenila 21 milijard tolarjev (podatki Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje).

V letu 2004 je bilo študentskim servisom od 8,2 milijarde tolarjev koncesijske dajatve priznanih približno 4,5 milijarde tolarjev stroškov; 3,75 milijarde SIT je ŠOS razdelila med študentske organizacije in klube, porabe katerih ne nadzira praktično nihče, 8,2 milijarde SIT je ustvarilo 83 organizacij, ki posredujejo dela dijakom in študentom s 171 poslovalnicami. Med temi je največji Študentski servis Maribor, ki je ustvaril 1,9 milijarde SIT, sledil mu je Modri študentski servis Ljubljana z okrog 1,5 milijarde SIT, ostali servisi so imeli občutno nižje prihodke (Pirc, 2005, str. 37).

5 POMEN ŠTUDENTSKEGA DELA ZA PODJETJA

Agencija za zaposlovanje Atama, d.o.o. iz Ljubljane je v letu 2004 opravila raziskavo, s katero je želela dobiti vpogled v motive podjetij pri zaposlovanju študentov. V nadaljevanju bomo povzeli nekaj izsledkov omenjene raziskave, na katero je odgovarjalo 134 podjetij.

5.1 Stroškovno ovrednotenje študentskega dela

Razmah študentskega dela gre pripisati dejstvu, da je študentsko delo za podjetje cenovno izredno ugodna oblika dela. Podjetje mora namreč poleg neto zneska študentskega dela plačati le še:

- 10 % koncesijsko dajatev na znesek študentskega dela,

- dodatno 2 % koncesijsko dajatev za izgradnjo študentskih domov,
- 20 % davek na dodano vrednost na koncesijsko dajatev,
- prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje (672 SIT) (Sklep o pavšalnih prispevkih za obvezno zdravstveno zavarovanje, 2006).

V naslednji tabeli, ki nam prikazuje primerjavo obremenitve podjetij glede na različne oblike delovnih razmerij, bomo videli, kako ugodno je za podjetje študentsko delo. V tabeli bodo prikazane obremenitve za podjetja ob predpostavki, da oseba, ki opravlja delo, dobi 100.000 SIT neto prejema na mesec.

Tabela 10: Primerjava obremenitve podjetja glede na različne oblike delovnih razmerij

Namen	Študentska napotnica	Delovršna pogodba	Pogodba o zaposlitvi
Neto prejemek	100.000 SIT	100.000 SIT	100.000 SIT
Malica			15.972 SIT
Prevoz na delo			7.500 SIT
Regres za dopust/mesec			12.000 SIT
<i>Skupaj neto prejemek</i>	<i>100.000 SIT</i>	<i>100.000 SIT</i>	<i>135.472 SIT</i>
<i>Davki in prispevki</i>	<i>15.072 SIT</i>	<i>69.704 SIT</i>	<i>84.319 SIT</i>
Skupni stroški podjetja	115.072 SIT	169.704 SIT	219.791 SIT

Vir: Jeraj, 2005, str. 10.

Za primerjavo si pogledjmo, koliko znašajo prispevki in davki iz dela prek študentske napotnice in koliko prek delovršne pogodbe, saj najlažje primerjamo ti dve obliki delovnega razmerja.

Plačilo *davkov in prispevkov* (računa se jih od osnove 100.000 SIT) podjetja za študenta, ki v mesecu dni zasluži neto 100.000 SIT:

- 10 % koncesijska dajatev: 10.000 SIT,
- 2 % dodatna koncesijska dajatev: 2.000 SIT,
- 20 % davek na dodano vrednost na koncesijski dajatvi: 2.400 SIT,
- prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje : 672 SIT.

Plačilo *davkov in prispevkov* (računa se jih od osnove 129.032 SIT (=100.000*1,290323)) podjetja za delavca, ki dela na podlagi delovršne pogodbe in v mesecu dni zasluži neto 100.000 SIT:

- akontacija dohodnine: 29.032 SIT (=116.129 SIT*25 %),
- 25 % poseben davek na določene prejemke: 32.258 SIT (25 %*129.032 SIT),
- 6 % za pokojninsko in invalidsko zavarovanje: 7.742 SIT (6 %*129.032 SIT),

- prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje: 672 SIT.

Podana primerjava iz Tabele 10 (stran 24) nam pokaže, da je študentsko delo skoraj polovico cenejše za podjetje. To pa je, če gledamo zgolj s stroškovnega vidika, izjemno ugodno. Vsekakor pa bi podjetja zaposlovala še več študentov, če ne bi poleg cenovnega vidika upoštevala tudi drugih dejavnikov (manjša motivacija študentov, nepredvidljivost, manjši čut za odgovornost ...).

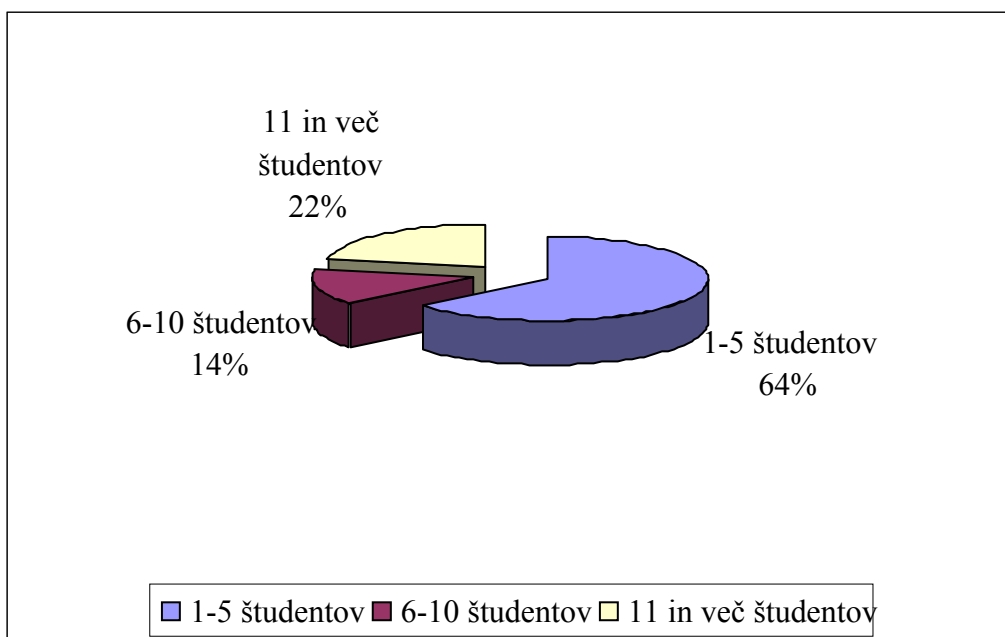
5.2 Študenti v podjetjih

Študenti v veliki meri iščejo dela, ki so povezana z njihovo stroko, saj tako spoznajo svoje bodoče delo kot tudi delodajalce. Seveda so tudi taki, ki so velikokrat pripravljeni poprijeti za kakršno koli delo, posebno še, če nujno potrebujejo finančna sredstva. V nadaljevanju bomo videli, v kolikšni meri podjetja uporabljajo študentsko delo in katera dela študenti opravljajo v opazovanih podjetjih.

Na vprašanje, v kolikšni meri podjetje uporablja študentsko delo, je 63 % podjetij odgovorilo stalno, 37 % pa občasno. Praktično ni podjetja v raziskavi, ki ne bi zaposlovalo študentov. Razlog pa je ta, da so raziskavo izvedli pri partnerjih, ki koristijo njihove storitve (ali koristijo storitve študentskega servisa ali agencije za zaposlovanje) (Jeraj, 2005, str. 6).

Vprašanje o mesečnem številu študentov, ki delajo v podjetjih, je pokazalo, da v tretjini podjetij mesečno dela več kot 5 študentov. V dveh tretjinah podjetij pa mesečno dela do 5 študentov.

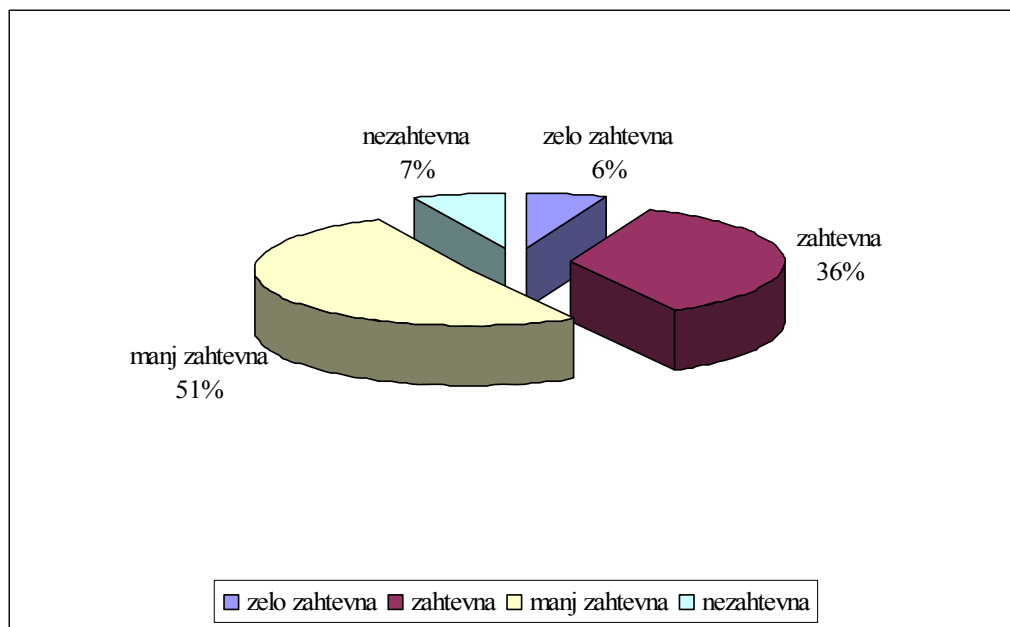
Slika 3: Delež študentov v podjetjih – mesečno

Vir: Jeraj, 2005, str. 7.

V podjetjih študenti opravljajo različna dela. V Sliki 4 bomo videli, da je 6 % študentov opravljalo zelo zahtevna dela, 36 % zahtevna, 7 % nezahtevna, dobra polovica študentov pa je opravljala manj zahtevna dela.

Slika 4: Dela, ki jih opravljajo študenti

Vir: Jeraj, 2005, str. 26.

5.3 Pomen študentskega dela za podjetje

Kot smo videli, je študentsko delo za podjetja cenovno oziroma stroškovno najugodnejša oblika dela. Poleg te pozitivne lastnosti je dobra lastnost tudi ta, da podjetje pokliče študente na delo takrat, ko jih dejansko potrebuje in nima nobenih obveznosti do njih potem, ko njihovega dela ne potrebuje več.

Slaba lastnost študentskega dela za podjetje pa je ta, da študent lahko zapusti delo v podjetju kadar koli, svobodno in brez obveznosti.

V bistvu je delo prek napotnice študentskih servisov za obe strani popolnoma neobvezujoče in svobodno. Pri tej obliki dela namreč ni odpovednih rokov in podobnih določil, kot to velja za dela po pogodbi o zaposlitvi.

Po mnenju agencije Atama, d.o.o. pa se podjetja poleg omenjenih razlogov odločajo za študentsko delo tudi zaradi zmanjševanja potreb po zaposlovanju novih delavcev, poleg tega pa študenti predstavljajo vir potencialnih bodočih kadrov.

Ti dve trditvi agencije delno potrjujejo tudi izsledki njihove raziskave.

Na vprašanje, kako vpliva študentsko delo na zaposlovanje v podjetju, je 70 % podjetij odgovorilo, da so njihove potrebe po zaposlovanju nespremenjene, 26 % podjetij ima zaradi dela študentov manjše potrebe po zaposlovanju, 4 % podjetij pa celo večje (Jeraj, 2005, str. 18).

Podjetja, ki imajo zaradi študentskega dela manjše potrebe po rednem zaposlovanju, so predvsem velika (32,4 %) in zelo majhna podjetja (26,5 %). V velikih podjetjih so razlogi verjetno posledica sezonskih komponent, mala podjetja pa še utrjujejo svoj položaj in je zanje cenovno ugodna študentska delovna sila pomemben dejavnik na začetku njihovega poslovanja (Jeraj, 2005, str. 18).

Kar 56 % opazovanih podjetij je v zadnjih dveh letih zaposlilo študenta, ki je pred tem delal pri njih prek servisa (Jeraj, 2005, str. 20).

6 POMEN ŠTUDENTSKEGA DELA ZA ŠTUDENTE (vprašalnik)

Kot je bilo že omenjeno, je za študente delo prek napotnice študentskih servisov izredno ugodno. Pri delu študenti niso vezani kot delavci po pogodbi. Delo lahko prekinejo, kadar želijo. To se največkrat zgodi takrat, ko dobijo delo za višjo urno postavko, delo, ki jim je bolj pisano na kožo, ali kaj podobnega.

Zaslutek študentov za delo prek študentskih servisov je lahko dodaten dohodkovni vir, nekaterim pa pomeni edini dohodek v času študija. Nekaterim olajša finančni položaj, so pa tudi taki, ki delajo bolj zaradi veselja, kot pa dejanske potrebe po denarju. Poleg finančnih razlogov, ki vodijo študente pri njihovem delu, so tudi drugi. Med pomembnejše zagotovo sodijo delovne izkušnje, ki si jih študent pridobi prek študentskega dela, in pa spoznavanje podjetij oziroma delodajalcev.

S pomočjo agencije Atama, d.o.o. sem med študenti izvedla raziskavo, ki jo bom predstavila v nadaljevanju. Izvedla pa sem jo tako, da je agencija poslala vprašalnik po elektronski pošti na naslove svojih članov – študentov.

Vprašalniki so bili poslani v decembru 2005 okrog 3000 članom agencije Atama, d.o.o., nanje pa je odgovorilo 307 članov. Od 307 vprašalnikov, ki sem jih dobila vrnjenih, je bilo popolnih oziroma primernih za obdelavo 212 (69 %). To pa zato, ker sem izločila (a) dijake, (b) tiste, ki so študij že zaključili in zato niso odgovarjali na vprašanja, ter (c) vprašalnike, ki niso bili popolni ali pa odgovori niso bili smiselni.

Od 212 sodelujočih je bilo 41 (19 %) študentov moškega spola, kar 171 (81 %) pa je bilo študentk.

Zavedam se, da odziv študentov (10 %) ne more dati vzorca, za katerega lahko rečemo, da odraža dejansko stanje večine študentov v Sloveniji. Od vprašanih so tudi v največji meri odgovarjala dekleta, ki so verjetno bolj vestna in včasih naredijo stvari, ki niso nujno potrebne in so le rezultat dobre volje in pripravljenosti pomagati. Vseeno pa bom povzela socialnoekonomsko stanje in razmišljanja peščice študentov.

6.1 Demografski podatki o študentih, vključenih v raziskavo

6.1.1 Število in struktura študentov po starosti

Tabela 11: Študenti po starosti

Starost študentov	Število študentov	Struktura
18	1	0 %
19	7	3 %
20	15	7 %
21	34	16 %
22	37	17 %
23	45	21 %
24	38	18 %
25	17	8 %
26	11	5 %
27	4	2 %
28	1	0 %
29	1	0 %
30	1	0 %
Skupaj	212	100 %

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

Iz podane tabele vidimo, da je bilo največ študentov, ki so odgovarjali na vprašanja, starih triindvajset let, sledili so štiriindvajsetletniki nato dvaindvajsetletniki, enaindvajsetletniki in drugi. V starosti osemnajst let je odgovarjal le eden, prav tako tudi pri starosti osemindvajset, devetindvajset in trideset let. To je logično, saj večina oseb v starosti osemnajst let obiskuje še srednjo šolo, za starejše pa velja, da se večinoma šolajo ob delu, kar pomeni, da ne delajo prek napotnice študentskega servisa, pač pa so v rednem delovnem razmerju.

6.1.2 Starost študentov po letnikih

Tabela 12: Starost študentov po letnikih

Starost	Letnik					
	1	2	3	4	absolvent	»pavzer«
18	1	0	0	0	0	0
19	6	1	0	0	0	0
20	6	5	4	0	0	0
21	7	11	12	0	3	1
22	2	3	19	10	3	0
23	2	4	8	9	21	1
24	2	0	3	7	24	2
25	0	0	2	1	13	1
26	0	1	2	3	5	0
27	0	1	1	0	1	1
28	0	1	0	0	0	0
29	0	1	0	0	0	0
30	0	0	0	0	0	1
Skupaj	26	28	51	30	70	7

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

V primeru, da gre študent študirat takoj po končani srednji šoli, naj bi v prvem letniku imel devetnajst let, v drugem letniku dvajset in tako naprej. Nekateri so lahko ob vpisu na fakulteto tudi mlajši, če so v osnovno šolo vstopili s šestimi leti. V našem primeru je ena študentka v prvem letniku stara osemnajst let.

Če gledamo rezultate po starosti, vidimo, da je od sedmih študentov v starosti 19 let šest takih, ki obiskujejo prvi letnik. Pri tej starosti je ena študentka že v drugem letniku.

V starosti 20 let naj bi študenti hodili v drugi letnik. V našem primeru je pet študentov, ki hodijo v drugi letnik, šest je takih, ki obiskujejo prvi letnik, kar štirje pa obiskujejo tretji letnik.

Pri starosti 21 let večina študentov obiskuje tretji letnik, prav tako je v našem vzorcu, saj 12 študentov obiskuje tretji letnik, enajst jih hodi v drugi, sedem pa v prvi letnik.

S starostjo 22 let večina študentov hodi v četrti letnik. Te trditve z našo analizo ne moremo potrditi, saj v našem primeru kar 19 študentov obiskuje tretji letnik, deset pa četrti, trije so v drugem letniku, enako je število absolventov, dva pa obiskujeta prvi letnik.

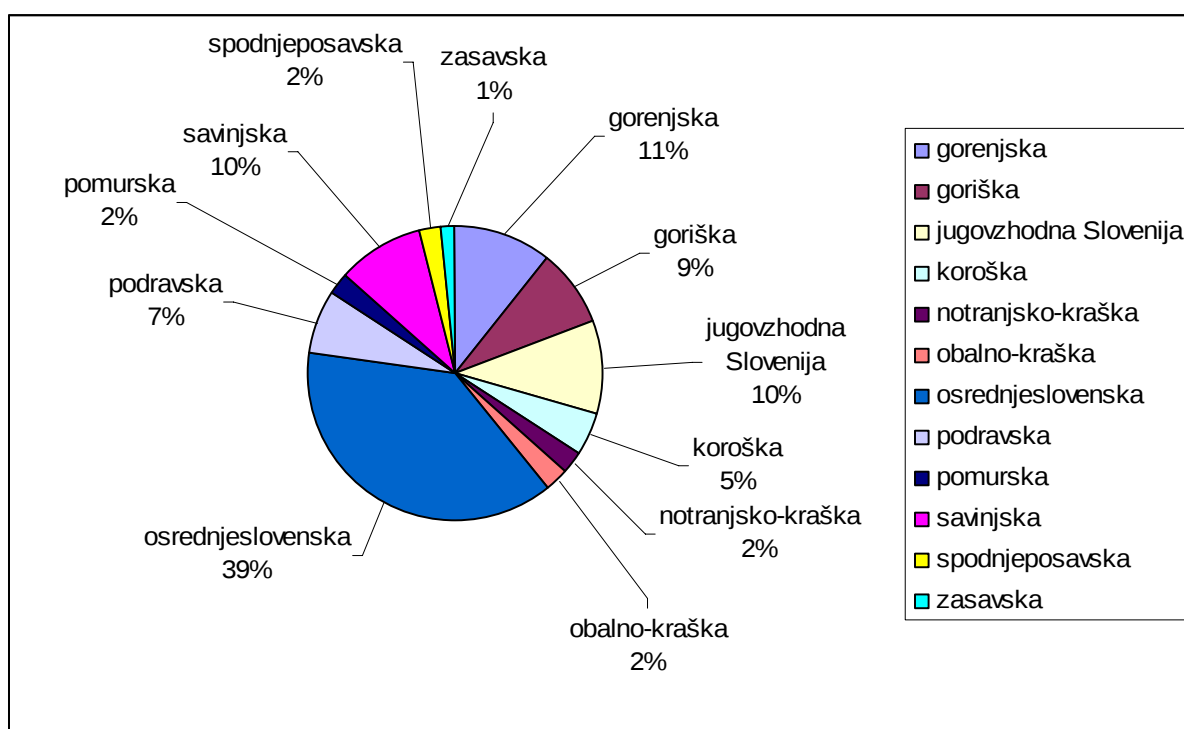
S starostjo 23 let naj bi tisti najbolj vestni in pridni študenti študij končali oziroma končevali (absolventi), to pa bi lahko potrdili tudi z raziskavo, saj je kar 24 študentov te starosti absolventov, devet jih je v četrtem letniku, osem v tretjem, štirje v drugem, dva v prvem, en študent pa nima statusa.

V tabeli vidimo, da je tudi v starosti štiriindvajset in petindvajset let kar nekaj študentov, ki končujejo študij oziroma imajo absolventske status. Pri starosti šestindvajset let je pet študentov, ki imajo absolventske status.

Študenti, ki so starejši od šestindvajset let, pa predstavljajo le 3 odstotke od vseh študentov, ki jih spremljamo.

6.1.3 Stalno prebivališče študentov po statistični regiji

Slika 5: Študenti po statistični regiji stalnega prebivališča

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

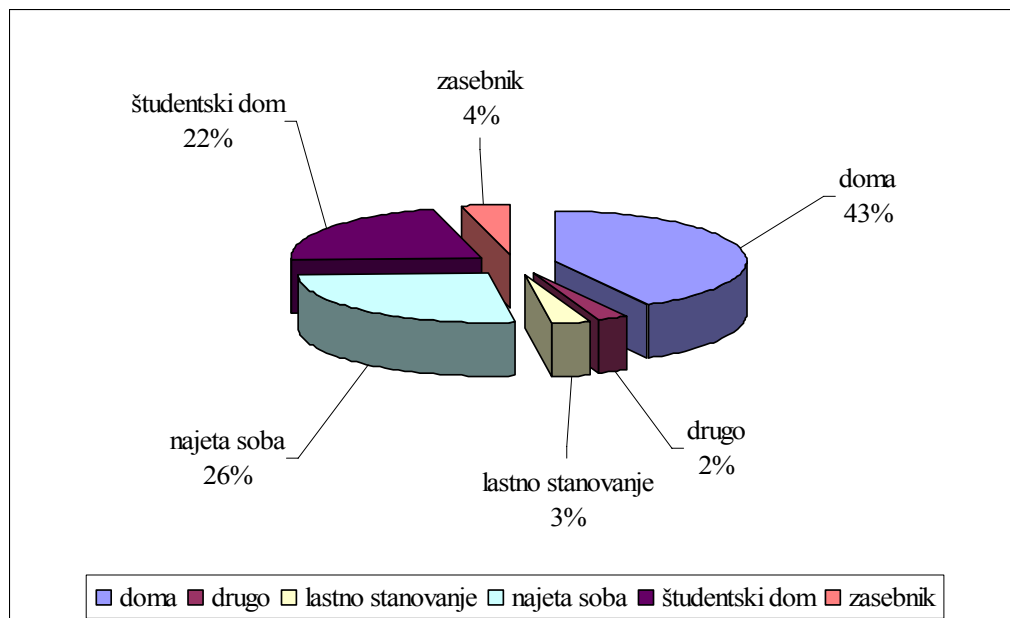
Kar 39 odstotkov študentov je iz Ljubljane in okolice, sledijo študenti iz gorenjske regije, jugovzhodne Slovenije, savinjske, goriške, podravske, koroške in ostalih regij, ki predstavljajo manjši odstotek.

Večina študentov je iz osrednjeslovenske regije. Razloga za to pa sta dva, in sicer to, da je tudi sicer največ študentov prav iz te regije, in pa to, da je agencija, ki mi je omogočila

izvedbo same raziskave, iz Ljubljane. Dva študenta, ki nista vključena v gornji sliki, pa sta iz sosednje Hrvaške.

6.1.4 Bivanje študentov med trajanjem študija

Slika 6: Oblika bivanja študentov

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

Študenti so v vprašalniku imeli možnost izbire med šestimi oziroma sedmimi oblikami bivanja, in sicer:

- doma,
- študentski dom, dijaški dom,
- zasebnik s subvencijo,
- najeta soba oz. stanovanje,
- lastno stanovanje v kraju študija,
- sorodniki,
- drugo.

Podatki iz gornje slike so primerljivi tudi s statističnimi podatki s strani 6. Prav tako kot po podatkih Statističnega urada je tudi največ opazovanih študentov živelo doma (43 odstotkov), sledili so študenti, ki bivajo v podnajemniškem stanovanju oziroma sobi s 26 odstotki. Naslednji so bili študentski ali dijaški domovi (22 odstotkov), pri zasebnikih s subvencijo je bivalo 4 odstotke študentov, v lastnem stanovanju v kraju študija pa 3 odstotki vprašanih.

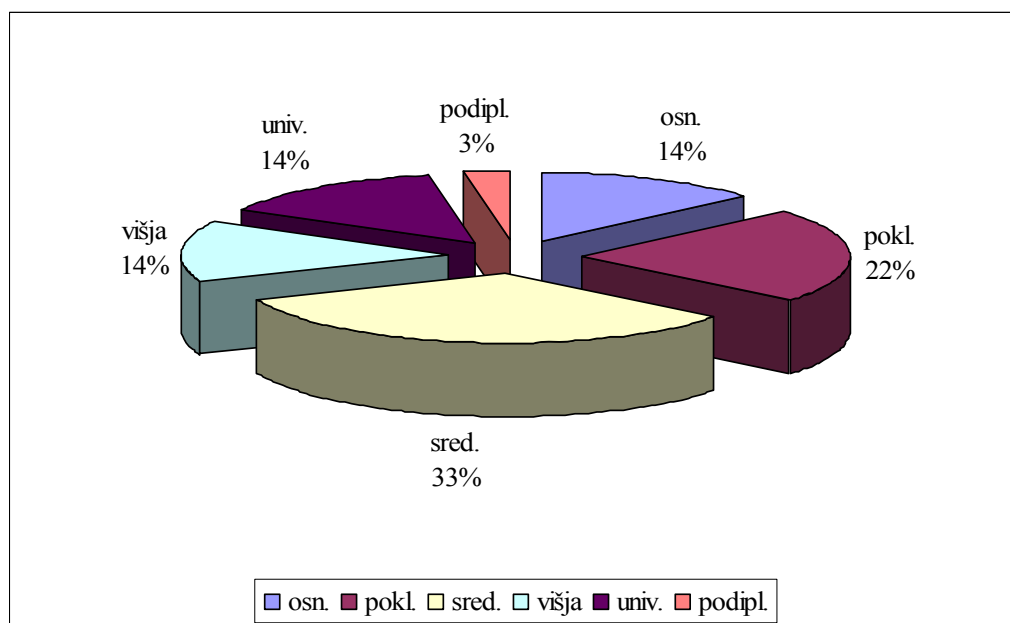
Nihče od študentov pa ni živel pri sorodnikih. Menim, da je bivanje pri sorodnikih oblika bivanja, ki pomeni začasno rešitev stanovanjskega problema (v začetku študijskega leta). Študenti kasneje dobijo sobe v študentskem domu ali kje drugje.

6.2 Socialnoekonomski položaj študentov

V nadaljevanju si bomo pogledali, kolikšno stopnjo izobrazbe dosegajo starši študentov. Za študentsko delo je posredno pomembna tudi izobrazba staršev. Študenti izobraženih staršev imajo ponavadi boljše finančno ozadje. Študenti, ki izhajajo iz socialno šibkejših družin, pa morajo prav zaradi slabšega finančnega položaja verjetno večkrat poprijeti za študentsko delo.

6.2.1 Izobrazba matere

Slika 7: Izobrazba matere

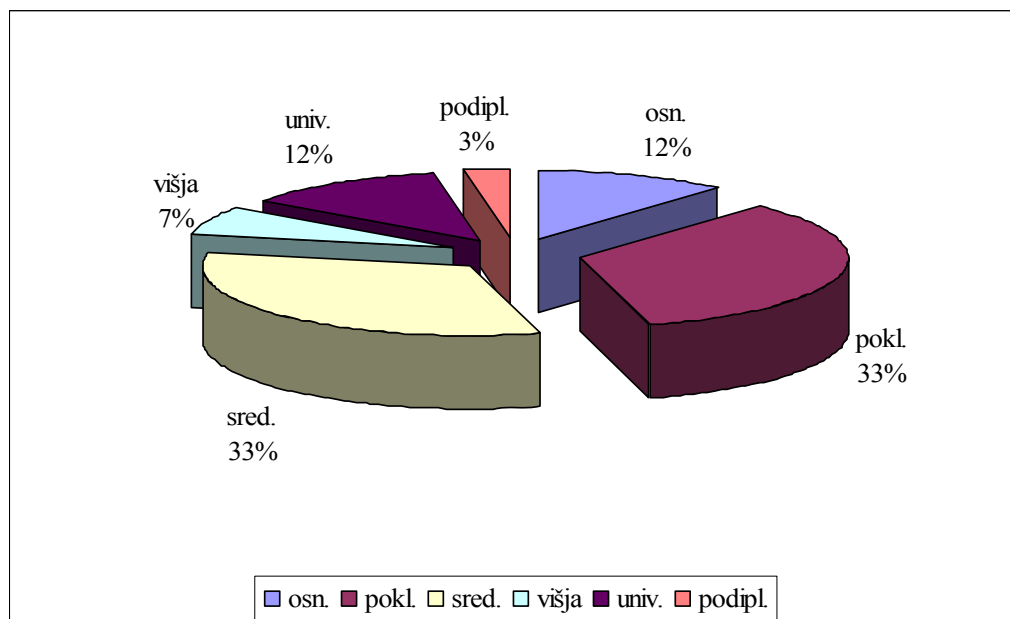

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

Iz Slike 7 vidimo, da je največ mater študentov, ki so sodelovali v raziskavi, dokončalo srednje izobraževanje (33 %), sledijo matere s poklicno šolo (22 %), delež mater, ki imajo končano osnovno šolo ali manj, je 14 %, prav tak odstotek pa dosegajo matere, ki imajo višjo strokovno ali višješolsko izobrazbo in visoko strokovno ali univerzitetno; 3 % mater pa ima podiplomsko izobrazbo.

6.2.2 Izobrazba očeta

Slika 8: Izobrazba očeta

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

Kar 33 % očetov ima poklicno izobrazbo, enak odstotek jih ima srednjo. Odstotek očetov z dokončano srednjo šolo je enak kot pri materah. Po deležu sledijo očetje, ki imajo dokončano osnovno šolo ali manj, in tisti, ki so visoko strokovno ali univerzitetno izobraženi, delež je 12 %. Tem sledijo očetje z višjo strokovno ali višješolsko izobrazbo (7 %). Podiplomsko izobrazbo ima 3 % očetov, enak je delež mater.

Iz podanih slik vidimo, da so bolj izobražene matere študentov, vključenih v raziskavo. Slaba polovica očetov ima nižjo izobrazbo od srednje, to pomeni, da so otroci teh očetov v slabšem socialnem položaju kot otroci, katerih očetje imajo višjo izobrazbo.

6.2.3 Študentsko delo

V naslednjih tabelah bomo videli, kolikšen je povprečni mesečni znesek, ki ga študenti dobijo iz naslova študentskega dela, in koliko jim ta znesek pomeni v vseh mesečnih prihodkih. Videli bomo tudi, koliko ur v povprečju študenti mesečno delajo, za kakšno urno postavko, katera dela največkrat opravljajo in s kakšnim motivom posegajo po študentskem delu.

Tabela 13: Mesečni znesek dohodkov od študentskega dela

Študentsko delo	Število študentov	Struktura
pod 20.000	54	26 %
20.000–40.000	43	21 %
40.000–60.000	39	18 %
60.000–80.000	22	10 %
80.000–100.000	32	15 %
nad 100.000	22	10 %
Skupaj	212	100 %

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

Največ, 65 % študentov mesečno v povprečju zasluži do 60.000 tolarjev, in sicer 26 % pod 20.000 tolarjev, 21 % od 20.000 do 40.000 tolarjev ter 18 % od 40.000 do 60.000 tolarjev. Več kot 60.000 tolarjev mesečno pa zasluži 35 % študentov, in sicer od 60.000 do 80.000 tolarjev 10 %, od 80.000 do 100.000 tolarjev 15 %, nad 100.000 tolarjev mesečno pa zasluži 10 % študentov.

Tabela 14: Študentsko delo v odstotku mesečnih dohodkov

Prihodek iz študentskega dela	Študentsko delo v % mesečnih prihodkov				
	0-20	20-40	40-60	60-80	nad 80
pod 20.000	39	8	2	1	4
20.000–40.000	6	8	14	7	8
40.000–60.000	1	4	10	7	17
60.000–80.000	0	2	3	8	9
80.000–100.000	1	1	4	5	21
nad 100.000	0	1	0	2	19

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

Tabela 14 nam pokaže, kaj delo prek študentskega servisa dejansko pomeni za študente. V njej vidimo, koliko odstotkov vseh mesečnih prihodkov predstavlja dohodek iz naslova študentskega dela študentom.

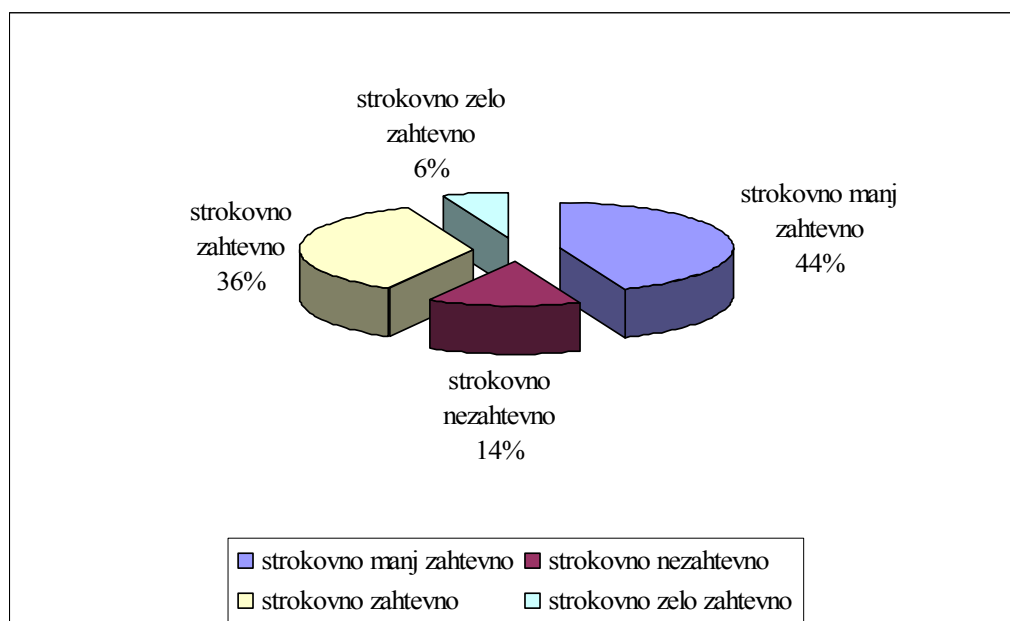
Za študente, ki se nahajajo v zadnjem stolpcu Tabele 14, lahko trdimo, da jim dohodek, ki ga mesečno prejmejo iz naslova študentskega dela, predstavlja celoten oziroma vsaj več kot 80 odstotni mesečni dohodek. V našem primeru je takih kar 37 odstotkov študentov.

Študenti delajo različno število ur na mesec. Kar 48 odstotkov študentov v povprečju dela do 50 ur na mesec, 33 odstotkov jih dela od 50 do 100 ur na mesec, 19 odstotkov pa jih dela več kot 100 ur na mesec. Od teh devetnajstih odstotkov je več kot polovica takih, ki delajo 150 ali več ur na mesec, to praktično pomeni, da delajo toliko, kot polno zaposlena oseba ali pa še več.

Kot vemo, so tudi urne postavke za posamezna dela in pri posameznih podjetjih različne. Urne postavke študentov so se gibale od 500 do 2.300 tolarjev. Največ, 19 odstotkov študentov je delalo za 700 tolarjev na uro, prav tak je odstotek tistih, ki so delali za 800 tolarjev na uro. Malo manj, in sicer 16 odstotkov študentov je delalo za 1000 tolarjev na uro. Sledili so študenti, ki zaslužijo 900 tolarjev na uro (9 odstotkov), s po 7 odstotki pa tisti, ki delajo za 600 oziroma 750 tolarjev na uro. Ostale urne postavke je dosegalo manjše število študentov.

Po podatkih je kar 47 odstotkov študentov, ki redno delajo prek študentskih servisov, priložnostno dela 44 odstotkov, med poletnimi počitnicami pa dela 9 odstotkov vprašanih študentov. Slabih 60 odstotkov od tistih, ki delajo redno, dela 100 ali več ur na mesec. To dejstvo je kar zaskrbljujoče, če pomislimo, da zaradi tega trpi študijski proces.

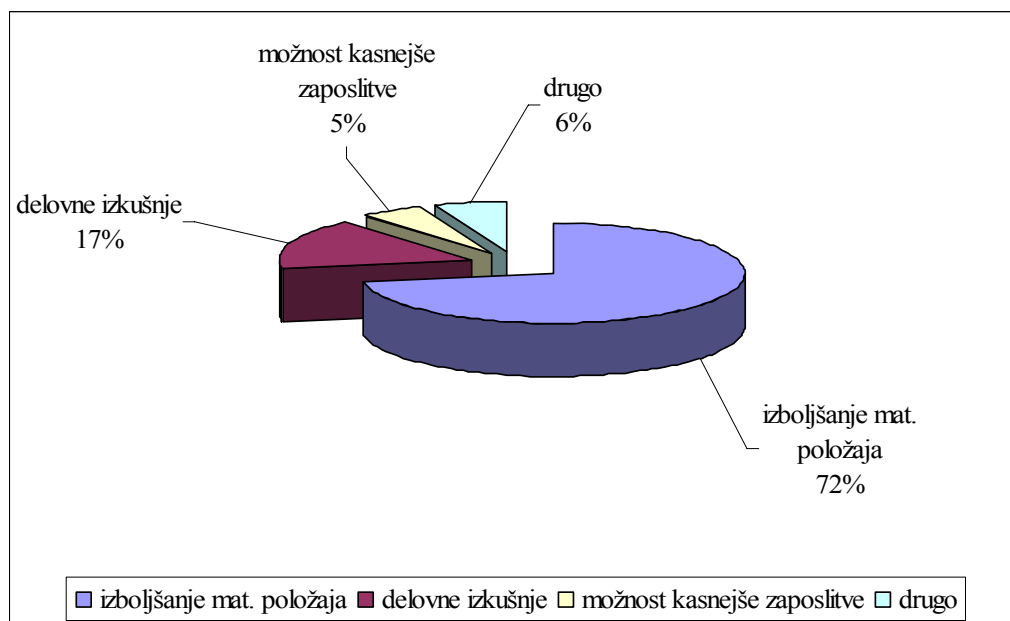
Slika 9: Zahtevnost študentskega dela po mnenju študentov

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

V Sliki 9 vidimo, da je kar 44 odstotkov študentov svoje delo označilo kot strokovno manj zahtevno, 36 odstotkov je svoje delo označilo kot strokovno zahtevno, 14 odstotkov kot strokovno nezahtevno. Šest odstotkov študentov pa je svoje delo vrednotilo kot strokovno zelo zahtevno.

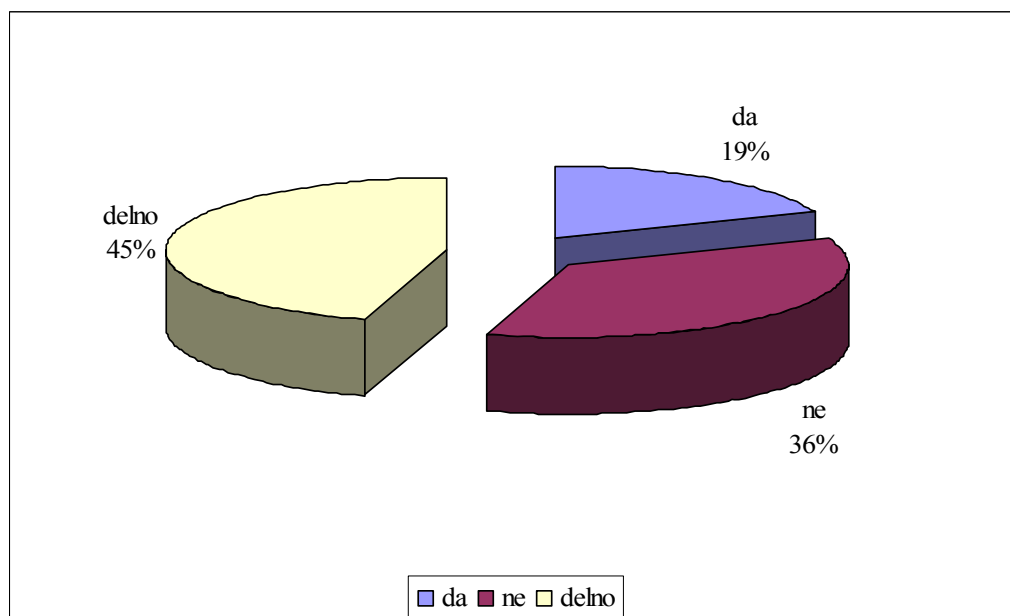
Slika 10: Glavni motiv za delo prek napotnice študentskega servisa

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

V javnosti študentski predstavniki govorijo predvsem o študentskem delu, ki predstavlja socialni korektiv, in pa o tem, da veliko študentov dela zato, da sploh lahko študira. Zgornja slika nam lahko potrdi te izjave, saj je od vseh študentov kar 72 odstotkov takih, ki menijo, da je njihov glavni motiv za delo prek napotnice študentskega servisa prav izboljšanje materialnega položaja. Za 17 odstotkov vprašanih pa so glavni motiv delovne izkušnje, 5 odstotkov pa upa na kasnejšo redno zaposlitev v podjetju.

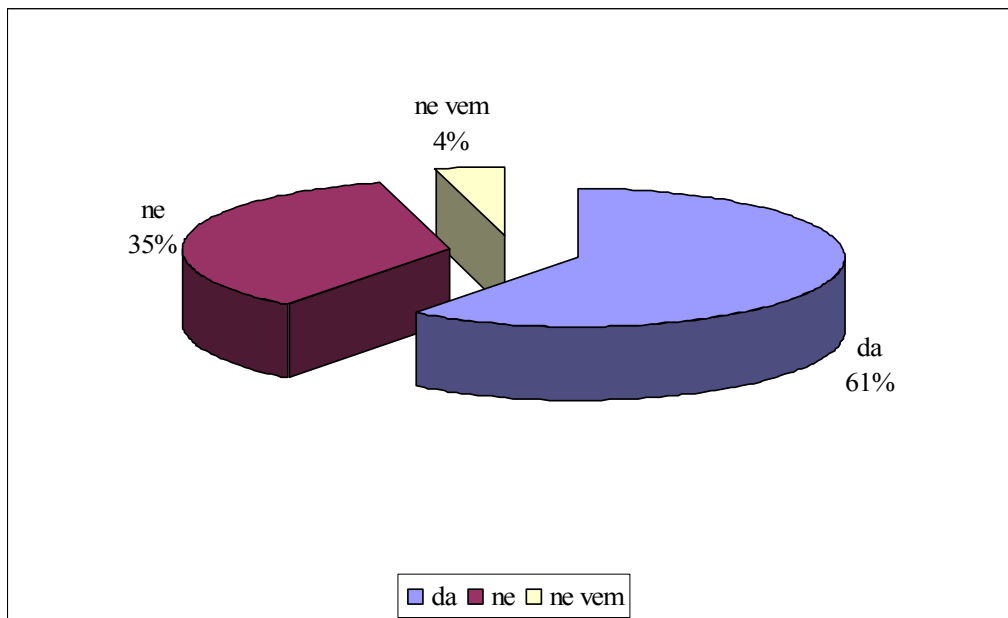
Slika 11: Ali vaš študij trpi zaradi dela prek napotnice?

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

V vprašalniku me je tudi zanimalo, kako gledajo študenti na kompatibilnost študentskega dela in študija. Ali jih delo pri študiju kaj ovira ali ne? Tako je 19 odstotkov študentov prepričanih, da delo ovira njihov študij, 36 odstotkov jih meni, da lahko zaradi dela prek napotnice študentskih servisov enako kvalitetno študirajo. Kar 45 odstotkov pa je takih, ki zaradi dela v določeni meri zanemarjajo študij.

Slika 12: Pripravljenost podaljševanja študija zaradi dela prek napotnice

Vir: Rezultati anketnega vprašalnika.

Večina študentov je na vprašanje o pripravljenosti podaljševanja študentskega statusa zaradi študentskega dela odgovorila pritrdilno.

Poglejmo si nekaj razmišljanj študentov o tem, zakaj bi podaljšali študentski staž zaradi dela:

- Lažje je dobiti delo prek študentskega servisa kot pa redno zaposlitev (podjetja raje zaposlijo študenta).
- Dobro plačano.
- Pridobiš si delovne izkušnje, poznanstva, reference.
- Boljši pogoji dela.
- Delo je bolj svobodno, fleksibilno.
- Veliko ugodnosti za študenta in podjetje.
- Možnost kasnejše redne zaposlitve.
- Spoznaš različna podjetja.

Kar nekaj študentov (35 %) pa je prepričanih, da študentskega staža ne bi podaljšalo. Poglejmo si še njihova razmišljanja na to temo:

- Redna zaposlitev prinaša več ugodnosti (delovna doba).
- Študente delodajalci izkoriščajo.

- Če se želiš osamosvojiti, se moraš čim prej zaposliti.
- Slabe izkušnje zaradi dela prek napotnice (ponavljanje letnika).

7 SKLEP

V zadnjem letu se je študentski problematiki posvečalo več pozornosti kot leta poprej. Na to je gotovo vplival novi Zakon o dohodnini. Poleg tega na to vplivajo tudi nove reforme, ki se pripravljajo na področju obdavčevanja in nasploh vseh študentskih vprašanj (študij, šolnine, štipendije ...).

Študentski predstavniki se »bojujejo« za študentske pravice! Ali pa mogoče bolj za lastne stolčke in ugodnosti, ki jih imajo? V preteklem letu je bilo veliko povedanega tudi o študentskih organizacijah, servisih ... Vsi menda vedo, da je študentsko delo leglo nepravilnosti, da je nadzor nad študenti in delodajalci katastrofalen, da študentski servisi bogatijo na račun študentov, da porabe študentskih organizacij in klubov ne nadzira nihče. Veliko je bilo rečenega, zgodilo pa se ni nič konkretnega.

Študentsko delo prek pooblaščenih organizacij skriva tako dobre kot tudi slabe strani. Po eni strani študent prek dela v svojih študentskih letih pridobiva znanja in izkušnje, ki mu utegnejo koristiti v prihodnosti, spoznava morebitne delodajalce in si tako izoblikuje svoje želje in pričakovanja glede bodočega delovnega mesta. Slaba plat dela v študentski letih pa je ta, da zaradi dela pogostokrat trpi sam študij (podaljševanje, premalo časa za študij).

Študenti še vedno radi služijo, ker menijo, da je to zelo ugodno. Če primerjamo študentsko delo in redno delovno razmerje, vidimo, da je študentsko delo res zelo svobodno, manj ali nič odgovorno glede na redno delovno razmerje. Po drugi strani pa študentsko delo ne prinaša nobenih ugodnosti v smislu letnega regresa, plačanega dopusta, bolniške, plačanih potnih stroškov in malice. Za študenta, ki vsak mesec redno dela po 100 in več ur (v raziskavi je bilo takih 27 %), bi bilo že skoraj bolj smiselno, da se zaposli. Iz raziskave tudi vidimo, da je veliko študentov pripravljenih podaljšati svoj status zaradi navedenih ugodnosti, ki izhajajo iz študentskega dela.

Prav zaradi ugodnosti študentskega dela za sama podjetja je gotovo tudi nekaj manj rednih zaposlitev. Za manj zahtevna dela podjetja namreč ne potrebujejo veliko časa, da ljudi naučijo teh opravil. Prav to je verjetno razlog, da lahko ta dela opravljajo študenti, tudi če se večkrat zamenjajo. Gotovo je drugače, če študent opravlja zelo zahtevna dela in je praktično nenadomestljiv na kratek rok. Takega študenta morajo tudi delojemalci motivirati, kar gotovo storijo tudi z višjimi urnimi postavkami (še vedno pa ostaja študent cenejši kot redno zaposleni delavec).

Študentsko delo med študijem pa mora dopuščati tudi sam študijski proces. Tu mislim na to, kako so razporejena predavanja, koliko dni v tednu ima študent predavanja in koliko dejansko porabi za pripravo na izpite. Glede na dejstvo, da je trajanje univerzitetnega študija v Sloveniji v povprečju 6,9 let, ne moremo trditi, da smo slovenski študenti marljivi in vestni. Delno na ta neugoden podatek za Slovenijo gotovo vpliva tudi študentsko delo prek napotnice pooblaščenih organizacij.

V raziskavi je kar 61 odstotkov študentov pripravljenih podaljšati svoj status zaradi dela prek študentskih servisov. Med njimi so tudi taki, ki menijo, da je lažje dobiti delo prek študentskega servisa kot pa z diplomo, in je to razlog, da maksimalno podaljšajo študij.

Menim pa, da ni problem le v zaposlitvi diplomantov ampak vseh mladih, ki končajo izobraževanje, pa naj je to poklicno ali srednješolsko. Problem za njihovo zaposlitev po eni strani izhaja iz njihove formalne neizkušenosti, ki jo večina podjetij v razpisih zahteva. Izkušnje, ki jih dobijo prek dela v študentskih letih (delo prek servisov), namreč niso nikjer zabeležene, po drugi strani pa sam problem zaposlitve izhaja iz splošnih razmer na trgu dela.

Menim, da bi država poleg študentskega dela morala najprej rešiti vprašanje bivanjskih zmogljivosti (v ustanovah, namenjenih študentom, je po podatkih Statističnega urada v letu 2004 bivalo 16,5 % rednih študentov) in štipendij, kasneje pa prevetriti ostala področja, ki ostajajo odprta in na katera v zadnjem času opozarjajo študentski predstavniki (boni za prehrano, šolnine, ...). Vsa ta vprašanja pa zahtevajo tehten premislek ter odgovoren in razumski pristop. Ne da se jih razrešiti od danes do jutri, ampak si je potrebno zanje vzeti čas in rešitve dodelati.

LITERATURA

1. Akontacija dohodnine. Denar, Ljubljana, 15(2005), 5, str. 5.
2. Čok Mitja et al.: Javne finance v Sloveniji. 1. dopolnjena izdaja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 84 str.
3. Jeraj Tomaž: Študentsko delo-vir pridobivanja kadrov, Da ali ne?. Ljubljana : Atama, d.o.o., 2005. 44 str.
4. Kaj hočejo študenti. Denar, Ljubljana, 15(2005), 8, str. 14-15.
5. Kereži Urška: Donosno je biti študentski funkcionar. Večer, Maribor, 2005, 128, str. 41.
6. Mencinger Boštjan: Študenti, premislite, da ne boste delali zastonj. Finance, Ljubljana, 2005, 209, str. 21.
7. Pirc Vanja: Konec študentskih servisov?. Mladina, Ljubljana, 2005, 22, str. 37.
8. Podlipnik Jernej: Obdavčitev dela prek študentskih servisov. Davčno finančna praksa, Ljubljana, 5(2004), 12, str. 5-7.
9. Polanec Sašo, Damijan P. Jože: Študenti naj študirajo!. Finance, Ljubljana, 2005, 17, str. 8-9.
10. Perhaj Branko: Tudi letos manj kot petina rednih študentov v študentskih domovih. Delo, Ljubljana, 2005, 229, str. 21.
11. Rant Mateja: Pomoč študentom s posojili. Gorenjski Glas, Kranj, 2005, 3, str. 9.
12. Razmišljanje o EDS. Denar, Ljubljana, 15(2005), 10, str. 5.
13. Ropret Matjaž: Ali res kreditiramo državo?. Družina, Ljubljana, 54(2005), 21, str.13.
14. Svilar Branka, Šircelj Andrej: Zakon o dohodnini (ZDoh) s komentarjem. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1998. 246 str.
15. Študentski honorarji. Denar, Ljubljana, 15(2005), 2, str. 17-18.
16. Turk Dunja: V povprečju študiramo sedem let. Finance, Ljubljana, 2006, 15, str. 22.
17. Zakotnik Irena: Zakon o dohodnini (ZDoh-1). Ljubljana : Gospodarski vestnik, 2004. 304 str.

VIRI

1. Domski red 2002/2003. Ljubljana : Študentski domovi v Ljubljani, 2001, 92 str.
2. Domski red 2004/2005. Ljubljana : Študentski domovi v Ljubljani, 2004, 86 str.
3. Interni podatki Statističnega urada Republike Slovenije.
4. Interni podatki Zavoda za študentske domove v Ljubljani.
5. Izobraževanje. Statistične informacije 9, Ljubljana, 2004, 6.
6. Izobraževanje. Statistične informacije 9, Ljubljana, 2004, 12.
7. Izobraževanje. Statistične informacije 9, Ljubljana, 2005, 7.
8. Izobraževanje. Statistične informacije 9, Ljubljana, 2005, 8.

9. Kako do štipendije?. [URL: <http://www.ess.gov.si/slo/Dejavnost/KnjigeInZlozenke/Zlozenke/KakoDoStipendije.htm>], junij 2005.
10. Podatki M servisa, Ajdovščina.
11. Podatki Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje.
12. Postopek za študente, ki kandidirajo prvič. [URL: <http://www.stud-dom-lj.si/si/pravica-bivanja/pridobivanje>], 9.3.2006.
13. Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (Uradni list RS, št. 48/1999).
14. Pravilnik o spremembi in dopolnitvi pravilnika o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (Uradni list RS, št. 30/2003).
15. Razpis: za študente. [URL: <http://www.stud-dom-lj.si/si/razpisi/studenti/>], 9.3.2006.
16. Sklep o pavšalnih prispevkih za obvezno zdravstveno zavarovanje (Uradni list RS, št. 7/2006).
17. Statistični letopis RS, 2004. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2004. 650 str.
18. Statistični letopis RS, 2005. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2005. 611 str.
19. Število izplačanih DSP v mesecu, povprečna vrednost in sredstva za izplačilo DSP v mesecu. 5 str. [URL: http://www.sigov.si/mddsz/doc/dsp_izplac_v_dec05.pdf], 3.2.2006.
20. Trg dela. Statistične informacije 7, Ljubljana, 2004, 7.
21. Vprašalnik izveden med člani študentskega servisa Atama, d.o.o.
22. Zakon o dohodnini. Ljubljana : Uradni list Republike Slovenije, 2005. 232 str.
23. Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-1A) (Uradni list RS, 80/2004).
24. Zakon o spremembi Zakona o dohodnini (ZDoh-1C) (Uradni list RS, št. 53/2005).
25. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (ZDoh-1D) (Uradni list RS, št. 115/2005).

PRILOGA

VPRAŠALNIK

Spoštovani!

Sem Branka Vodopivec, študentka Ekonomske fakultete in pripravljam diplomsko delo na temo Socialnoekonomski položaj študentov, pomen dela za študente in druge udeležence ter obdavčitev po zakonu. Z diplomskim delom želim ugotoviti kakšen pomen ima študentsko delo na socialni položaj študentov. Del naloge predstavljajo podatki pridobljeni direktno od študentov s pomočjo vprašalnika. Pri tem bom uporabila bazo študentov študentskega servisa Atama.

Poudarjam, da so vsi odgovori pridobljeni z vprašalnikom **anonimni** in se bodo uporabili **samo** za omenjeno diplomsko delo in aktivnosti povezanih z njo.

Vprašalnik izpolnite tako, da kliknete **odgovori (reply)**, izpolnite prazna polja ter kliknete **pošlji (send)**. Izpolnjen vprašalnik lahko pošljete tudi direktno na e-naslov studenstki.servis@atama.si.

Za sodelovanje se vam vnaprej zahvaljujem.

1. Spol (ustrezno označite z znakom X):

☐ moški

☐ ženski

2. Starost (ustrezno dopolnite):

3. Letnik študija:

☐ 1. letnik

☐ 2. letnik

☐ 3. letnik

☐ 4. letnik

☐ 5. ali višji letnik

☐ absolvent

☐ pavzer

☐ sem zaključil(a) s študijem

☐ dijak

4. Občina stalnega prebivališča:

5. Bivanje v času študija:

- ☐ Doma
- ☐ Študentski dom, dijaški dom
- ☐ Pri zasebniku s subvencijo
- ☐ Najeta soba oz. stanovanje
- ☐ Lastno stanovanje v kraju študija
- ☐ Pri sorodnikih
- ☐ Drugo (ustrezno dopolnite):

6. Izobrazba staršev:

Mati:

- ☐ Osnovnošolska ali manj (I, II)
- ☐ Poklicna izobrazba (III, IV)
- ☐ Srednješolska (V)
- ☐ Višja strokovna, višješolska (VI)
- ☐ Visoka strokovna, univerzitetna (VII)
- ☐ Podiplomska (VIII in več)

Oče:

- ☐ Osnovnošolska ali manj (I, II)
- ☐ Poklicna izobrazba (III, IV)
- ☐ Srednješolska (V)
- ☐ Višja strokovna, višješolska (VI)
- ☐ Visoka strokovna, univerzitetna (VII)
- ☐ Podiplomska (VIII in več)

7. Kolikšen je povprečni mesečni znesek, ki ga dobite iz naslova študentskega dela?

- ☐ Pod 20.000 SIT
- ☐ Od 20.000 do 40.000 SIT
- ☐ Od 40.000 do 60.000 SIT
- ☐ Od 60.000 do 80.000 SIT
- ☐ Od 80.000 do 100.000 SIT
- ☐ Nad 100.000 SIT

8. Kolikšen % vseh mesečnih dohodkov predstavlja študentsko delo?

- ☐ Od 0 do 20%
- ☐ Od 20 do 40%
- ☐ Od 40 do 60%
- ☐ Od 60 do 80%
- ☐ Nad 80%

9. Mesečni odhodki v odstotkih (napišite mesečni odstotek):

Stroški bivanja (stanovanje, prehrana) v %:

Prevoz v %:

Stroški študija (literatura, terenske vaje,...) v %:

Olačila, obutev, osebna nega v %:

Potovanja, zabava v %:

Drugo v %:

10. Koliko ur v povprečju mesečno delate preko napotnice študentskega servisa?

Povprečno št. ur na mesec:

11. Koliko znaša povprečna urna postavka, ki jo prejimate za delo, kakšno delo opravljate?

Ura postavka v SIT:

Delo (ustrezno označite):

☐ strokovno zelo zahtevno

☐ strokovno zahtevno

☐ strokovno manj zahtevno

☐ strokovno nezahtevno

12. Kakšen je vaš glavni razlog za delo preko napotnice študentskega servisa (označite samo en razlog):

☐ Izboljšanje materialnega položaja

☐ Delovne izkušnje

☐ Možnost kasnejše zaposlitve v podjetju

☐ Drugo (dopolnite)

13. Periodika dela v podjetjih:

☐ Redno (vsak dan, določeno št. dni v tednu, mesecu),

☐ Priložnostno (kadar imate čas, kratkotrajno in dobro plačano delo),

☐ Med poletnimi počitnicami.

14. Menite, da zaradi dela trpi vaš študij?

☐ Da

☐ Ne

☐ Delno

15. Bi bili pripravljeni podaljšati vaš status zaradi dela preko študentskega servisa? Zakaj?